Galambos Bernadett

Téli hó

Sűrű liszttel, fehér liszttel
beköszöntött a December.
Szitált jobbra, szitált balra,
csupa hó a cica bajsza.

Belisztezett minden ágat,
háztetőket, rétet, fákat,
havas lett a róka talpa,
nyuszi füle, kutya farka.

Csupa fehér a világ,
ne gyere ki mezítláb!
Vegyél meleg, jó bundát,
s tiéd lesz a hóvilág!

Vidám találkozást a Mikulással, szép karácsonyt, jó bizonyítványt és nagyon boldog új esztendőt kívánunk minden kedves olvasónknak.

Bornemisza Endre

Mikulás

Fehér varázs: hóhullás,
havat hoz a Mikulás,
havat hoz vagy sarat hoz,
fő, hogy ajándékot hoz.
A gyerekek körülállják,
szót se szólnak, úgy csodálják.
nem kérdezi, kitalálja,
mi a szívük álma, vágya:
játékautó, kisszekér
– egy zsák dió belefér –,
Jóskának és Katinak
ropogós, piros csomag,
mesekönyv vagy kismaci,
vágyuk szerint húzza ki,
s amíg osztja, amíg járja,
hangulat bűvös varázsa
árad szét, s ő megy tovább,
hátán hordja a csodát:
csodálatos puttonyát.
Éjjel is megy, meg nem állhat,
ha már sötétek a házak,
átlát tetőn, falakon,
benyit ajtón, ablakon,
puttonyba nyúl, nem időzik,
gyerekek fényes cipőit
ajándékkal tölti meg,
sok ház várja, megy, siet,
nem látni a lábnyomát,
szárnyra kap és száll tovább,
s mire virrad, reggelig
minden cipő megtelik.

Akkor megtér otthonába,
fáradtan dől le ágyába,
s nyomban elszenderedik.

Szalai Borbála

Pille szálldos...

Pille szálldos,
ezer pille,
szárnya mindnek
hófehér…
Kavarognak,
táncot járnak:
esik a hó,
itt a tél!
Hulljatok csak,
hópihécskék,
kicsiny fehér
csillagok,
lombja vesztett
kopár fákra
díszes köntöst
adjatok!
Pille szálldos,
ezer pille…
Ez aztán a
havazás!…
Valahol már
csengős szánján
útban van a
Mikulás!…

Veres Csilla

Télapókor

Jégvirágos téli éjben
visít a fagy, hull a hó,
szarvashúzta csengős szánján
útjára kél Télapó.

Kis csizmácska, prémes bakancs,
tükörfényes valahány,
kerül bele mézes füge,
cukorszív meg fahuszár.

Télapónak puttonyában
varázslatból van elég,
ablakokon bekukucskál,
üres cipő van-e még?

Reggel a nagy gyereksereg
ámuldozik: hull a hó!
Álmok lepte téli éjben
itt is járt a Télapó!

Donászi Magda

Karácsony

Karácsonyfa, karácsony,
Aranydió zöld ágon!

Csilingelő csöngettyű,
A fenyőfa gyönyörű.

Csillagszóró, gyertyafény
Ég a fenyő ünnepén.

Békét egész világon,
Azt hozz, azt hozz, karácsony!

Kiss Dénes

Csillagszóró

Fenyőágon fényesül,
fényesen bokrosul.
Csillag-szikra,
szikra-ikra
pattogva bimbósul.

Pittegve-pattogva,
száll ezer kis szikra,
felizzó vasvirág
szirmait hullatja.

Fenyőágon fényesül,
fémesen bokrosul.
Csillag-ikra,
hulló szikra
sötétté lombosul.

Udud István

Mennyből az angyal

Mennyből én, az angyal
lejöttem hozzátok.
Jó pásztorok, keljetek fel:
szép nap virradt rátok.

Induljatok útnak!
Az a csillag ottan
vezérel majd utatokban,
menjetek nyugodtan.

Betlehem városban,
rongyos istállóban
megszületett a Megváltó
valóban, valóban.

Ne vigyetek semmi
mást, csak szívetekben
jószándékot. Köszöntni őt
nem lehetne szebben.

Dicsőség Istennek,
tinéktek békesség.
Vezesd őket üdvösségre,
mennyei fényesség!

Nagy László

Játék karácsonykor

Bárd az ég is, meg-megvillan,
lelkeket irtana.
Hamuszürke vatelinban
jajgat a kisbaba.
Csöpp ujjal az arany-lázas
tornyokra rámutat.
Anyja előtt bezárták az
urak a kapukat,
döndödi dön
döndödi dön.

Gyenge arcát üti-veri
a havas zivatar,
ha a telet kiheveri
mit akar, mit akar!
A kis istent mi megszánjuk
emberek, állatok,
kályhácskája lesz a szájunk,
szedjétek lábatok,
döndödi dön
döndödi dön.

Könnye van csak a mamának,
az csorog tej helyett.
Soványkodó babájának
tejecskét fejjetek.
Hallgassuk a csuda üveg
harmatot, hogy csobog,
szívet nyomni kell a süveg,
megszakad, úgy dobog,
döndödi dön
döndödi dön.

Vércsöpp fut a jeges égre,
bíbor-gyöngy, mit jelent?
Ül Heródes gyihos ménre,
gyilkolni védtelent.
Fodros nyerge vastag tajték,
kígyó a kengyele,
beledöbben a sok hajlék,
ádáz had jár vele,
döndödi dön
döndödi dön.

Megmenekül, úgy remélem
a fiú, a fiú,
kívánjuk, hogy sose féljen,
ne legyen szomorú.
Vígadjunk, hogy enni tud a
rongyosok új fia –,
kerekedjék, mint a duda,
orcája dundira,
döndödi dön
döndödi dön.

K. László Szilvia

Karácsonyi ének

Karácsonyfa tűlevelén kis csengettyű üldögél,
Csengő hangján énekelget, csingi-lingi nevetgél.
Kint a hóban, falu tornyán megkondul a nagyharang,
Zengő-bongó hangon dalol, bimmi-bamm, giling-galang.

Megérkezett szép karácsony, köszöntjük az ünnepet,
Örüljetek, nénik, bácsik, örüljetek, gyerekek!
Együtt csendül, együtt zendül kiscsengő és nagyharang,
Jó, hogy itt vagy, szép Karácsony, csingi-ling, giling-galang.

Cseh Katalin

Téli dal

Sziporkáznak a kerti fák,
kék ködbe öltözik a nap,
érzed a patyolat illatát?
Dombok tetején könnyű, égi hab.

Száncsengő hangja száll,
különben béke és csend,
a föld, a rög hallgat és vár,
mindenütt nyugalom, rend.

Olyan a világ, mint egy álom,
nézd csak a völgy ezüst ölét,
zúzmarakorona a fákon,
kíméld a táj fehér köntösét.

Ráti Szilvia

A felhő és a lány

Élt egyszer egy felhő, aki a legboldogabbnak érezte magát az egész égen, mert puha habjai között lakott egy lány, akinek a lelke tisztább és ragyogóbb volt a hegyi kristálynál is. Rengeteget beszélgettek ők ketten, leginkább a szívről, és arról, hogy milyen jó is barátnak lenni, és összetartozni valakivel. Felhőnek és Lánynak kedves ismerőse volt Szél is, csak ő néha nagyon szeszélyes tudott lenni: nem szólt előre, ha játszani akart, és összevissza dobálta Felhőt és Lányt. Ők nem akarták Szelet megsérteni még ilyenkor sem, csak annyit mondtak neki, hogy más felhőkkel ne legyen ilyen tiszteletlen és neveletlen, mert még híre kél, és az nekik fájna a legjobban, ha valaki ócsárolná őt. Felhő és Lány tehát jókedvűen utazgatott körbe az égen, és figyelték a fákat, az épületeket meg az embereket.

– Drága Felhő, te tudod, hogy az emberek miért rohannak mindig valahová? Olyan gyorsan mennek, hogy még a virágokat sem veszik észre az útszélen, és nem hajolnak le, hogy beszívják a virágillatot, amit én még soha sem éreztem – mondta kicsit csalódottan Lány.

– Nos, kedves Lány, az emberek gyakran elég furcsán viselkednek. Én sem értem őket igazán. Hiába laknak szép helyen, mégis néha könnyeket ejtenek – válaszolt Felhő.

– Mik azok a könnyek, Felhő?

– Amikor az emberek szomorúak, és fáj nekik valami, akkor elkezdenek könnyezni – magyarázta barátja.

Egy alkalommal olyan táj fölött sétált el Felhő és Lány, ahol rengeteg tulipán volt.

– Ezek a virágok olyan gyönyörűek, úgy szeretném érezni az illatukat. De mintha kicsit áhítoznának a nedvesség után – jegyezte meg Lány.

– Csiklandozd csak meg az oldalamat, hadd igyanak – szólt Felhő vidáman. Mikor Felhő utolsó cseppjei is lehullottak, továbbindultak. Felhő ekkor egy kicsikét szomorú volt, maga sem értette, miért.

Eltelt egy hét, majdnem ugyanúgy, mint a többi. Továbbra is sokat beszélgetett a két barát, és rengeteget kacagtak, mielőtt Szél álomba ringatta volna őket. A változás abban volt, hogy Lány nem érezte magát teljesen boldognak. Egyetlen szavával vagy gesztusával sem utalt erre, de ők ketten összetartoztak, tehát Felhő pontosan tudta, hogy Lány szomorú. Így persze ő sem tudott boldog lenni.

– Szeretném, ha azt tennéd, amire vágysz – mondta csöndesen Felhő. – Mert ami neked fáj, az engem is emészt.

– …Akkor Felhő…akkor nem fogsz rám haragudni, ha egy kicsit lemegyek megérinteni a virágok szirmait és beszívni az illatukat?

– Én annak örülök, aminek te is. Most alacsonyan fogunk szállni, s ott, a domb tetején leereszkedem. Te pedig útnak indulhatsz. Csak egyet ígérj meg, drága Lány, hogy nem fogsz sírni odalent. Féltelek.

– Ó, Felhő! – Lány szíve hirtelen összeszorult. – Soha nem voltam nélküled sehová. De itt sem leszek sokáig, hamarosan újra együtt leszünk… Holnap, ugye, Felhő?

– Ha nem feledsz el, és holnap ugyanitt fogsz várni, akkor igen.

Így Lány hirtelen egyedül maradt. Nem védték többé könnyű, foszlós párnácskák, és fázni kezdett. De hirtelen meglátta a virágokat a domb oldalán, és futni kezdett, hogy megvalósítsa az álmát, az egyetlenegy vágyát, azt, hogy megsimogassa a természet remekeit, a virágokat. Alig akarta elhinni, hogy karnyújtásnyira van tőle egy tulipán, kicsit reszketett is a keze, mielőtt megérintette volna. Nem csalódott, mert a virág bársonyos szirmai gyengéden cirógatták a kezét, édes illatába pedig beleremegett.

– Bárcsak Felhő is érezhetné, amit én – suttogta –…Felhő…Hogy hiányzik!

A hiányérzet percről percre növekedett benne. De most még nem mehetett vissza. Hiszen ő maga mondta barátjának, hogy holnap találkozzanak.

– Mit fogok én addig itt csinálni? – töprengett hangosan, amikor megpillantott egy felé közeledő alakot. Kedvesen megszólította az idegent, mert azt hitte, hogy minden élő jó.

– Szervusz. Meg tudod mondani, mennyit kell még várnom, hogy elteljen ez a nap, és végre holnap legyen? – szólt mosolyogva.

De az idegen nem mosolygott, inkább csak méregette Lányt.

– Pontosan egy napot kell még várnod, te bolond! – mennydörögte az idegen.

Lány megijedt a hangjától, mert Felhő csengő szavaihoz képest ez fülsértő volt.

– Gyorsan takarodj el innen, mert ez az én birtokom, és utálom, ha valaki jogtalanul tapossa a földemet!

– Én igazán csak a virágokat akartam közelről megnézni – s miközben ezeket mondta, úgy érezte, hogy valami olyat érez, amit eddig még soha. Félt.

– Azt mondtam, tűnj el innen, takarodj, te rondaság! Rosszul leszek, ha rád nézek, te szerencsétlen torzszülött! – rikoltozta a gazda.

Lány reszketett. A rettegés a lábujjhegyétől egészen a feje búbjáig kitöltötte kis testét, és futni kezdett. Nem tudta, hová, nem ismerte a környéket. Hogyan is ismerhette volna, hisz még maga a világ is idegen volt számára. Az embereket sem ismerte. Csak eggyel beszélt az imént, aki előzte és kicsúfolta. Felhő sohasem említette, hogy csúnya volna.

Lány futni kezdett. Most már annyira hiányzott neki Felhő, hogy összeszorult a torka, furcsán elakadt a lélegzete. Ujjait szeméhez emelte, s halkan azt mondta:

– Felhő…Hol vagy? Könnyezem…

– Miért is jöttem én le a földre? – kérdezte magától.

Időközben messzire elhagyta a dombot, ahová a következő reggelen vissza kellet jönnie, hogy újra barátjával legyen. Már nem futott, csak sétált, és abban reménykedett, hogy a következő ember, akivel sorsa összehozza, nem lesz hoz-

zá olyan durva, mint a domb tulajdonosa. Nemsokára szembe is jött vele egy kis ember.

– Szervusz! – köszöntötte Lány kedvesen.

– Te meg ki vagy? – kérdezte a gyerek meghökkenten.

– Fentről jöttem, és a legjobb barátom Felhő – magyarázta Lány.

– Szóval angyal vagy. De nem, mégse, mert az angyalok szépek. Te nem vagy szép.

– Baj, hogy nem vagyok szép? – kérdezte Lány szomorúan. – Attól, hogy valaki csúnya, még lehet jó és hűséges barát, vagy akár angyal is, bár nem tudom pontosan, mi is az.

– Az angyal az égben lakik, jóságos, bátor, segít az embereken és képes a csodákra. Igen, és van szárnya is, az arca pedig gyönyörű szép.

– Ha ez így van, akkor szeretnék angyal lenni. De nincs szárnyam, szép sem vagyok, és még soha sem segítettem az embereken. De várj csak… Ha az emberek vetése száraz volt, akkor megcsiklandoztam Felhő oldalát, és ő megöntözte a szomjas növényeket.

– Ez kedves tőletek. Nekünk is van kertünk, és ott terem a málna meg a szamóca is. És ebben az esetben, ha a barátoddal ti gondoskodtok arról, hogy ne száradjanak ki a gyümölcsök… Szóval akkor szerintem mégiscsak angyal vagy. De miért jöttél le a földre?

– Mert meg akartam szagolni a virágokat.

– Persze, így már teljesen érthető. És a barátod? Nem szomorú azért, mert nem vagy vele?

– Tudod, én a holnapot várom, mert akkor újra találkozunk, s ha most szomorú is, holnap majd annál boldogabb lesz.

– Nekem is van egy barátom. Azaz, csak volt, mert az ő anyukája összeveszett az én anyukámmal, és nem engedi, hogy átjárjon hozzánk.

– Mit jelent az, hogy összeveszni?

– Amikor megharagszol valakire, mert az megbántott téged, te megmondod neki, hogy ez nem volt szép tőle. Ő is mond valamit, majd hangosabban folytatjátok a vitát, sértegetitek egymást, végül pedig köszönés nélkül mentek el egymás mellett az utcán.

– Ó. Én soha nem sérteném meg Felhőt, mert az olyan, mintha magamat bántanám.

– Igazán beszélgetnék még veled, de leszállóban van a nap, és nekem haza kell mennem. Szia.

– Isten veled – köszönt el Lány is.

A gyerek alakja belevesztett az ismeretlenbe, ő pedig lassan bandukolva folytatta útját.

– Meg kell találnom a dombot, hogy ott várjam meg a reggelt, s Felhőnek ne kelljen várakoznia rám – gondolta magában.

Leszállt az éj, és az orráig sem látott. Nem tudta, hol van, milyen messze a dombtól, de biztatta a remény, hogy jó irányba halad. Néhol véletlenül gödörbe lépett, másutt megbotlott egy kiálló fagyökérben. Esetlenül bukdácsolt, majd hirtelen körülölelte valami és felemelte a levegőbe. Egy ideig ott maradt himbálózva. Lány annyira megijedt, hogy mindeközben egy hang sem jött ki a torkán, csak egy idő után tudatosult benne, hogy képtelen mozogni, és… hogy csapdába esett. Kétségbeesésében újra potyogni kezdtek a könnyei. De nemsokára emberi hangokat hallott.

– Nézzétek, fiúk, de nagy vadat fogtunk! – kiáltotta valaki.

– Miféle állat lehet ez? – kérdezte egy másik.

– Segítsetek, vegyük le!

Lány máris a földön volt, remegett, mint egy beteg kiskutya. Az őt körülvevők lámpást emeltek az arcához, majd csodálkozva állapították meg, hogy nem állat sétált a csapdájukba.

– Ki vagy te? – kérdezték durván.

– Én…Én…A kis ember azt mondta, hogy talán angyal vagyok.

– Ez egy őrült torzszülött! – kiáltotta hahotázva egyikük.

– Cirkuszban kellene mutogatni – röhögött a társa. – Vigyük a Városba.

– Kérlek szépen titeket, ne vigyetek a Városba! Meg kell találnom a dombot, mert Felhő ott fog reggel várni rám.

– Tényleg hibbant. Na, segítsetek! – szólt egyikük.

Ezzel Lányt felemelték a földről, megragadták a két karját, és magukkal ráncigálták. Elhurcolták a Városba és bezárták egy szűk, vaksötét, hideg helyre. Ő pedig visszagondolt kedves éjszakáira, amikor Felhő lágy habpamacsai között édes álom nyomta el, ahol nem fázott, és szeretet vette körül. Újra sírni kezdett, és lassan, dideregve elaludt.

Reggel arra ébredt, hogy a szemébe vág a nap. Felhő volt a legelső gondolata, aki valószínűleg ott várt rá a domb tetején. Körülnézett kicsi, nyirkos cellájában, megtapogatta a csukott ajtót és kitekintett az apró, rácsos ablakon. Potyogni kezdtek a könnyei. Egy perc sem telt bele azonban, amikor történt valami. A Nap elhomályosult, pedig a derült égen csak egyetlen felhő utazott, szürkén, gondterhelten, magányosan. Lassan hullatni kezdte pici cseppjeit. Nem esett az eső máshol, még a szomszédban sem, csak Lány kicsi zárkája fölött. A szél befújta a cseppeket a rácsos ablakon, ő pedig kinyújtotta tenyerét, hogy abba hulljanak bele. Pár perc volt csak az egész, mert a felhő máris kisebb lett, aztán egészen apró, végül pedig teljesen eltűnt az égről, teljes szélcsend lett, a Nap pedig újra felragyogott.

A zárka ajtaja csak dél körül nyílott ki, s a napfény elárasztotta a szűk teret. Az egyik ember durván belerúgott a fekvő Lányba, és rákiáltott, hogy ébredjen fel. A kis test a rúgás hatására megvonaglott, de a hegyikristály-tiszta lélek többé már nem volt lakója, így mozdulatlanul feküdt tovább a vizes padlón.

Krisztus testének tagjai vagytok

ÚTRAVALÓ

– Bogi, szerinted Isten melyik állatot szereti a legjobban?

– Nem hiszem, hogy rangsort állítana köztük, hiszen ő nem személyválogató. A maga helyén mindenki fontos számára, mindannyian más-más feladatot kaptunk tőle, így más-más a felelősségünk is. A Biblia erről így ír: „Krisztus testének tagjai vagytok."

– Csak azt ne mondd, hogy a medve ugyanannyit ér, mint a giliszta!

– Pedig így van. Képzeld el, mi történne, ha az erdőlakók mind medvék lennének! Vagy ha a mezőn csak tücskök élnének. Mit gondolsz, lenne elegendő táplálékuk? És nem lenne nagyon furcsa ez az egész?

– Igaz, nagyon unalmas lenne. Ki porozná be a virágokat, ki hordaná el az elhalt növényeket, ki táplálná a talajt?… Nem, ez így tényleg nem lenne jó.

– Látom, kezded érteni. Hejne és Gingő ugyanúgy gondolkodtak valamikor, mint te, mígnem…

Hejne, a vakond fáradságos munkája után pihegve nyújtózott el háza bejáratánál. Elégedetten szemlélte az elvégzett munkát.

– Na, ez is készen van. Nem is tudom, mihez kezdenék, ha nem lennének ilyen erős karmaim és ennyire selymes bundám. Nagyon szerethet engem az Isten, ha így megáldotta az életemet. Nem kell a nyári hőségben robotolnom, a föld hűvösében sokkal kellemesebb dolgozni, mint a tűző napon.

– Még hogy megáldott téged! – kacagott fel Gingő, a mezei pacsirta. – Hiszen állandó sötétségben élsz, sáros göröngyök közt csúszkálsz, míg én naphosszat magasan a levegőből csodálhatom a teremtett világ szépségét. A te munkádból senkinek sincs haszna, az én dalomban viszont gyönyörködik az egész Pitypang-rét!

Hejne döbbenten hallgatta a pacsirta szavait és elszégyellte magát. Valóban, hogyan is tudna ő versenyre kelni ezzel a madárral? Ő nem tud repülni! Hogyan is hasonlíthatná össze a levegő kékségét a föld mélyének feketeségével? Az ő életében bizony nincs annyi szépség, annyi kaland, mint a pacsirtáéban.

Szomorúan húzódott vissza üregébe a vakond, és napokon át csak feküdt, bánkódott.

Teltek-múltak a hetek, s a rét lakóinak feltűnt, régóta nem láthatnak új vakondtúrást. Vajon hová lett a vakond? Csak nem utazott el? Talán megbetegedett? Mi történhetett vele?

– Ennek sürgősen utána kell járnom! – sutyorogta elszántan a nyári szellő, és máris beszökkent a régi vakondtúrások egyikébe.

Végigszáguldott minden járaton, benézett a rögök mögé, végül rátalált a csontsovány vakondra.

– Mi történt? – kérdezte aggódva.

– Semmi, hagyjál békén! – morogta Hejne, és átfordult a másik oldalára.

– Nem vagy éhes? – cirógatta meg a szellő a vakond selymes bundáját.

– Nem.

– Nem vagy szomjas?

– Nem.

A szellő a kelletlen válaszok ellenére sem hagyta sorsára a vakondot. Ült mellette és gondolkodott, hogyan zökkenthetné ki őt a búskomorságból. Hirtelen eszébe jutott: a tölgy mesélte, hogy miről beszélgetett Hejne a pacsirtával. Megértette, mi okozta a vakond szomorúságát, és rájött arra is, mit kell tennie.

– Figyelj csak, Hejne! Szükség lenne a segítségedre. A minap beszéltem a pipacsokkal, akik elpanaszolták, már nem tudnak nőni, mert túl kemény a rét földje. Ha nem találunk ki sürgősen valamit, a pipacsok elpusztulhatnak, nem díszítik többé a rétet.

Hejne először nem szólt semmit. Aztán mocorogni kezdett, majd a szellő felé fordult. Azt mondta:

– Meg kell lazítani a földet.

– Ezt mi is tudjuk, de a pipacsok tehetetlenek, én pedig hiába fújom a talajt, nem használ semmit.

– Mert nem fújni, hanem kaparni kell – csóválta fejét a vakond. – Na, mutasd, hol vannak azok a pipacsok!

A szellő boldogan kalauzolta Hejnét a pipacsok földjéhez. A vakond nem várt utasítást, azonnal munkához látott, éles karmaival lyukat ásott, eltűnt a pipacsok alatt, s ahogy a talajt meglazítva előre haladt, a virágok megkönnyebbülten felsóhajtottak, teljes szépségükben ismét pompázni kezdtek.

A szellő így köszönte meg a vakond munkáját:

– Látod, Hejne, milyen jót tettél! A pacsirta hiába énekelt volna ezeknek a virágoknak. Bármilyen szép és hasznos is a dal, időnként a munkás mancsokra van szükség. Te sem vagy se rosszabb, se jobb, mint a pacsirta, egyszerűen arról van szó, hogy téged az Isten más feladattal látott el. Nem siránkoznod kell tehát, hanem megkeresni azt a helyet, ahol szükség van rád!

– Jó, jó, de hogy jön ide Krisztus teste?

– Ha megfigyeled a tested, láthatod, különböző részekből áll. Van lábad, van fejed, van hegedűd és van hátad. Mit gondolsz, ha valaki idejönne, és valamelyiket elkérné tőled, melyiket adnád oda? Melyiket nem sajnálnád? Hiszen a többféle testrész együtt képez egy működő, élő egészet. Isten népe is olyan, mint egy test. Mindenkinek van feladata, s mindenkié egyformán fontos, mindegyikre egyformán szükség van. Ne felejtsd hát el a szellő szavait, amelyeket a vakondnak mondott, hiszen ugyanazt súgja neked is, amikor megcirógatja az arcodat: nem vagy jobb, nem vagy rosszabb másoknál, csak a feladatod más…

Olasz Tímea

Bibliai ábécé

ÁCS. Jézus kitanulta az ősi ácsmesterséget Názáretben, József ácsműhelyében, ahol nevelkedett. Megtanulta, hogyan kell bánni a fűrésszel, vésővel, fúróval és kalapáccsal, ha a helybeliek számára széket, asztalt vagy kerevetet akart készíteni fából.

ÁDÁM. Amikor Isten megteremtette az emberi életet, az embert a föld porából formálta s Ádámnak nevezte el, ami héberül *föld*et jelent.

ÁKÁN. Amikor Izráel népe elfoglalta Kánaán földjét, megtámadták Aj erős és gazdag városát. Józsué, a vezér figyelmeztetett mindenkit, hogy semmit se lopjanak el a lakosok otthonából, mert minden az Úré. De Ákán kísértésbe esett és pénzt meg ruhaneműt rejtett el, s amikor később bevallotta bűnét, őt és családját kivezették a táborból és megkövezték.

ÁLDÁS. Az Ószövetségben ez általában minden olyan jó dolgot jelentett, ami pénzben, földben vagy családi boldogságban ért valakit. Az újszövetségi jelentése tágabb és elsősorban az evangélium jó hírét jelöli.

ÁLDOZAT. A primitív népeknél mindenütt szokás, hogy áldozatokat mutatnak be isteneiknek. Ebben egy felsőbb hatalomtól való függés tudata fejeződik ki, olyan hatalomtól, amelynek az adományaiért az ember hálával tartozik, s ezt a tartozást akarja az ember áldozatával leróni. De belejátszik a bűntudat is, az, hogy valami nincs rendben, valamit jóvá kell tenni, amiért engesztelésül áldozatot kell hozni. Mindezek az elemek megtalálhatók az ószövetségi zsidóság áldozataiban is. Mózes harmadik könyvének első hét fejezetében részletes utasítások olvashatók az áldozatok különféle fajtáiról: az égő, az étel-, a béke-, a vétek- és a jóvátételi áldozatról. Ezeket vagy a papoknak, vagy a papok közreműködésével a nép fiainak kellett bemutatniuk. Az áldozati állatnak vagy termésnek hibátlannak, a legjavából valónak kellett lennie. A legfontosabb azonban az áldozatot bemutató engedelmessége volt. Már Sámuel is így intette meg Sault: „Bizony többet ér az engedelmesség az áldozatnál, és a szófogadás a kosok kövérjénél." Ez az intelem minduntalan ismétlődik a prófétáknál. Jézus sem vetette el az ószövetségi áldozat szokását. Születése után szülei a törvény szerinti áldozatot mutatták be a jeruzsálemi templomban, de Jézus is hangsúlyozta a szív tisztaságát az áldozatnál: „Ha áldozati ajándékodat az oltárhoz viszed, s ott jut eszedbe, hogy atyádfiának valami panasza van ellened, hagyd ott ajándékodat az oltár előtt, menj el, békülj ki előbb atyádfiával, és csak azután térj vissza s ajánld fel ajándékodat." Az ő egyszeri és tökéletes áldozatával, a kereszten önmaga feláldozásával azonban egyszer s mindenkorra eleget tett az ember vétkéért, „mert egyetlen áldozatával örökre tökéletessé tette a megszenteltetket". Nincs tehát szükség többé áldozati szertartásra, csak arra, amire Pál apostol szólítja fel a római kereszténeket: „Okos istentiszteletként szánjátok oda testeteket élő és szent áldozatul, amely tetszik az Istennek."

ÁLMOK. A Biblia egyik legnevezetesebb álomlátása Jákób álma, amelyben egy égig érő létrát látott a földre állítva, s azon angyalok jártak le és fel. Ebből az álomból tudta meg Jákób, hogy családja nagy nemzetté lesz. Isten gyakran jelzi szándékát vagy intelmeit álom által az embereknek. Ilyen nevezetes álmok még a Bibliában: a fáraó álma (a hét bő és hét szűk esztendő előrevetítése), Nebukadneccar álma birodalma összeomlásáról, Dánielé a világbirodalmakról, Józsefé és a napkeleti bölcseké (intelem Heródes elkerülésére), Kornéliuszé és Péteré a pogány misszióról, valamint Pál apostolé, amely Kis-Ázsiából Európába hívta őt téríteni.

ÁMEN. Ezt a héber szót, amelynek jelentése: „bizonyosan", használta Jézus, amikor ezt mondta: „Bizony, bizony mondom nektek." A Jelenések könyvében magára Jézus Krisztusra vonatkoztatva olvashatjuk az „Ámen" nevet, amivel azt fejezi ki a szerző, hogy Jézus a biztos és végső igazság.

ÁMÓSZ. Jézus előtt csaknem nyolcszáz évvel ment ki Ámósz Jeruzsálem környékére, hogy az Istennek való engedelmességre szólítsa fel a népet. Próféta volt s arra biztatott, hogy az emberek hétköznapi életükben gyakorolják hitüket. Semmiféle külső vallásos szertartás sem pótolhatja a cselekedeteket. Mivel Isten szent Isten, imádóinak is szenteknek kell lenniök egész életükben.

(Cecil Northcott Bibliai lexikon gyerekeknek című könyve alapján)

József názáreti ács volt. Jézus tőle tanulta meg ezt a mesterséget.

Madaras Péter

Madáretető

Cinkék vagytok vagy verebek?
Etetőm nyitva: egyetek.
Sárga vagy szürke begyetek?
Csak éhesek ne legyetek.

Csontos Vilmos

Téli dal

Söpri a havat a szél,
fut, fütyürész – nem beszél,
mégis érted a szavát:
– Van-e rajtad nagykabát?

Trombitálva fut a szél,
táncba kezd a seprűnyél,
társul hozzá a lapát:
felfalják a hó javát…

Szalai Borbála

A háztető nagykendője

Hull a hó a
háztetőre –
ez lesz téli
nagykendője…
Jó vastagon
betakarja –
nem fog ki a
hideg rajta!…

A napocska
nézegeti –
nem tetszik a
kendő neki:
– Hol a rojtja,
a szegője?… –
s rálehel a
nagykendőre…

Csurdogálni
kezd az eresz:
jégcsapokat
növeszt, ereszt…
Ezekből lesz
díszes szegő –
s kész is van a
rojtos kendő!…

László Noémi

Hómese

Kis barátom, most felelj:
Honnan jön a hópehely?
Hull a földre, nem neszez,
ha elolvad, hova lesz?
Ha magasban útrakel,
miért máshol olvad el,
hisz a világ tetején
minden csupa-csupa fény!

Hull, kavarog hajnalig,
mikor nem hull, hol lakik?
Hol világít, hol zenél?
Fehér, mint a nyírlevél,
mint nagyanyó ujjbegye,
cirógat a tél vele,
cirógat a hosszú tél,
fénypalotákról mesél.

Kányádi Sándor

Ballag már

Ballag már az esztendő
vissza-vissza-nézve,
nyomában az öccse jő
vígan fütyörészve.
Beéri az öreget
s válláról a terhet
legényesen leveszi,
pedig még csak gyermek.
Lépegetnek szótlanul,
s mikor éjfél eljő,
férfiasan kezet fog
Múlttal a Jövendő.

Weöres Sándor

Tél

Hó a mező takarója,
hűvös a nap, fogy a láng.

Délen a fecske, a gólya
gondol-e ránk?

Nincs dal az ég hidegében,
károg a varjúsereg.

Mégis a szán fut a jégen,
gyerekek!

Tarbay Ede

Hó, hó, hó

Hó, hó, hó,
fehér csillag-takaró.

Kucsma ül a lámpán,
bunda a házak hátán,
lepedő a réten,
köpönyeg a kerítésen,
foszlik,
porzik,
kavarog a szélben.

Hó, hó, hó,
fehér csillag-takaró.

Szilágyi Domokos

Január

Csíp a dér, fagy az ér,
csupasz ág feketéll,
pihenő cinegék
szeme még feketébb,
s a nyitott kapunál
didereg január.

Weinrauch Katalin: Versek az Ószövetséghez

A Biblia minden nehézségen átsegít

LAPOZGATÓ

Számotokra, kedves Irka-olvasók, nem ismeretlen Weinrauch Katalin neve, hisz számtalan versével, elbeszélésével, meséjével vagy éppen találós kérdésével találkoztatok e lap hasábjain. Ezúttal is kellemes meglepetésben részesülhettek azok, akik kezükbe vették a közelmúltban napvilágot látott legújabb kötetét, melynek címe: *Versek az Ószövetséghez.*

Ebben a karcsú kötetben nem csupán a gyermekek számára is érthető nyelvezettel, versben, de képekben is megelevenednek a bibliai történetek. A megfelelő versekhez a szerkesztők – Sipos Lajos, Monostori László – nagyszerű képzőművészeti alkotásokat választottak illusztrációként. Láthatjuk itt Lodovico Carracci *Ábrahám megvendégeli az angyalokat*, Ferdinand Boll *Jákob álma*, Wilhelm Ebbinghaus *Józsefet eladják a testvérei*, *A fáraó a tengerbe menekül, Sámson megöli az oroszlánt, Dávid a zsoltáros, Dávid legyőzi Góliáthot*, Paolo Veronese *Mózes feltalálása*, Henrik Jenny *Mózes imája az amalekiták ellen*, Raffaello Santi *Ezekiel látomása*, Peter Paul Rubens *Dániel az oroszlánok vermében*, Jean-Francois de Troy *Eszter királynévá lesz* c. munkáinak reprodukcióit, melyeknek köszönhetően igazi művészeti albummá válik a kiadvány. Ezúttal a versek, a könyv megszületéséről beszélgettünk a szerzővel, Weinrauch Katalinnal.

– ***Miért választott ezúttal éppen bibliai témákat verseinek?***

– A könyv egyértelműen a Bibliának köszönhetően született meg. Mégpedig azért, mert én abban az időben nagyon nagy lelki válságon mentem keresztül. Sok csalódás és bántódás ért. És ilyenkor az embernek valamibe kapaszkodni kell. Én abban a pillanatban semmilyen kiutat, kapaszkodót nem találtam. Míg-nem ismét rájöttem – egyébként erre még anyám tanított –, hogy a Biblia mindig segít. S akkor leemeltem a polcról, és lapozgatni kezdtem újra az Ótestamentumot. Olvasás közben egyre inkább meggyőződtem róla: nekem erről írnom kell. Természetesen az egész Ótestamentumot nem írhattam át versbe foglalva. Elsősorban azokat a részeket vettem alapul, amelyek az igaz hit erejét bizonyítják, azt, hogy aki bízik az Úrban, az minden kérdésére választ kap, gondjára, bajára, bánatára, fájdalmára írt, megoldást talál. Hogy ez a munka mekkora lelki könnyebbséget, mekkora felemelkedést adott számomra, azt én el nem mondhatom! Azt át kell élni. Mire bevégeztem az írást, addigra *felálltam a padlóról*… És akkor ott volt a kezemben a versben megírt *Biblia*, amivel úgy éreztem, kezdeni kell valamit, nem zárhatom az íróasztalom fiókjába. Úgy gondoltam: ha nekem segített, akkor másnak is hasznára fog válni.

– ***Kiadás…***

– Kárpátaljai hiábavaló próbálkozásaimat követően egy nagyon jó ismerősömnek, a Kiskunfélegyházán élő és szegedi kiadói ismeretséggel rendelkező Sipos Lajosnak – akinek rengeteget köszönhetek, hisz önzetlenül segített összes többi könyvem kiadásánál is – mutattam meg a kéziratot. Egyébként zárójelben hadd jegyezzem meg: ő volt az egyetlen magyarországi ismerősöm, aki feljött Budapestre, amikor lovaggá ütöttek. (*Weinrauch Katalin idén a magyar kultúra napján kapta meg a Magyar Kultúra Lovagja címet – a szerző.*) Két hét múlva választ is kaptam: kell a könyv. Akkor még nem tudtam, hogy Csanád megye püspöke írja hozzá az ajánlást. Ez még inkább megtiszteltetés számomra.

– ***Csodálatos illusztrációk gazdagítják ezt a kiadványt…***

– Ugye? Valóban csodálatosak az illusztrációk. És a könyv maga is gyönyörű. Olyan, mint egy művészeti album. Talán a verseim sem rontanak rajta… Bízom benne, hogy a gyermekek, akiknek szántam ezeket az írásokat, szintén segítséget és kapaszkodót találnak ezekben az írásokban.

m.e.

Tiszaháti parasztporta

(III. rész)

(Előző számainkban a telekről, a lakóházról, a gazdasági udvarról és az élelmiszertárolásról olvashattatok.)

Az állattartás épületei

Az igás és fejős állatok (ló, szarvasmarha) számára a gazda leginkább föld-vagy vályogfalú, szalmatetős, földes padlójú *ól*at (istállót) épített, amelyben egy fekvőhely is volt az állatokra felügyelő férfiember számára. A *disznóól*at általában a sarkokon egymásba illesztett gerendákból állították össze, hogy a sertés ki ne túrja az oldalát. A *tyúkól*ba (1. ábra) csak éjszakára zárták a baromfit. Nappal az aprójószágot a baromfiudvarban tartották, vagy szabadon járt-kelt az egész udvaron. S hogy a gazdasági udvar képe teljes legyen, nem feledkezhetünk meg a néha külön épített *sütő*ről (kemencéről), a *gyümölcsaszaló*ról, a *köcsögtartó villás fá*ról (2. ábra), a *fásszín*ről, a szalonna-sonka tárolására szolgáló *kas*ról sem. Kevés udvarról hiányzott a *kutyaól* és az oszlopon álló *galambdúc*. Leghátul állt a deszkából vagy a vesszőből készült *árnyékszék*.

1. ábra

2. ábra

Kerítés

A tiszaháti ember mindig sokat adott a portájára és annak kapujára, kerítésére. A kerítés, de főleg a kapu egyrészt a porta címere volt, másrészt védelmet nyújtott és egyben tartotta a kóborlásra hajlamos állatokat. Amíg az udvar részeinek elválasztására és a porta oldalsó, hátsó körülhatárolására megfelelt a veszőből font sövénykerítés vagy *léckakerítés* is, az utca felől, aki csak tehette, palánkkerítést húzott nehéz tölgyfadeszkákból. A palánknak nagy és kis kapuja volt, melynek kapufélfáit gyakran díszesen kifaragták tulipános, liliomos motívumokkal, a „bálványos" kapufélfák felső része pedig a mák fejére emlékeztetett. Egyes településeink (Visk, Nagypalád) kapui egyedi jellegükről váltak híressé. A kerítés elmaradhatatlan tartozéka volt a *lóca* (kispad) – a beszélgetések, pipázgatások kedvenc helyszíne.

Szöveg és rajz: Kész Barnabás

Olvastad már?

Ugye Te is hallottad már, amikor a felnőttek – sóhajtva, legyintve, ki pedig felháborodva – azt mondják: A mai gyerekek nem olvasnak, csak a képernyőt bámulják…

Mi másként gondoljuk. Hiszünk abban, hogy Ti is szeretitek a könyvet. Új rovatunkban egy-egy közkedvelt ifjúsági regényből vagy meseregényből mutatunk be egy szemelvényt. Azok számára, akik még nem olvasták: kedvcsinálóul, azoknak pedig, akik már kétszer vagy háromszor is: az emlékek felidézéséül.

Tamási Áron

Ábel a rengetegben

Részlet

Az idő szép verőfényes volt, s a fahordás is úgy megindult, hogy alig győztem kormányozni a sok szekeres embert, aki mind kevesebbet akart a kiszabott árnál fizetni, de többet akart a rendesnél a szekerére rakni. Az én emberem is visszajött, vagyis ama szekeres, aki a bútorzatot hozta volt, s akinek a fát ígértem olvasmányok ellenében. A tarisnyájából néhány könyvet és füzeteket vett elé, s így szólt:

– Ez sok fát ér, hé!

Azt feleltem neki, hogy várjon, amíg mindenki elmegy, mert meg akarom apróra nézni a lelki táplálékot. Valójában azonban azért marasztottam a végire, mert mások előtt nem akartam vásárolni véle. Amikor aztán már mindenki elment, megnéztem a könyveket. Az egyik Gulliverről szólt, amit később, az ősz és tél folyamán, kétszer is elolvastam. A másiknak *Hős fiúk* volt a címe, s a negyvennyolcas időket beszélte; a harmadik Petőfi Sándor összes verseit tartalmazta. Ezenkívül hozott még negyven darab *Nick Carter* című füzetet, amelyekről akkor még nem is gondoltam volna, hogy később legnagyobb kincseimet képezhessék.

– Hát mit számított ezekért? – kérdeztem.

– A három könyvért egy szekérrel s a füzetekért is egy szekérrel – felelte az ember, akit Dávid Pálnak hívtak.

– Tán maga írta, hogy ilyen nagyra tartja? – kezdtem alkudozni.

– Ha én írtam volna, ingyen is odaadnám – felelte. – De hát vettem.

– Mennyivel?

– Nem mennyivel, hanem egy malaccal.

– Egy jó terü fát adok érte – mondtam. – Ha jó, jó; s ha nem, nem.

Pali bácsi visszaeresztette a könyveket a tarisnyába, és így szólt:

– Inkább én olvasom el, s úgyis többet ér.

A szívem megszakadt volna, ha visszavitte volna; s így aztán mégis megadtam neki a két szekér fát. Csak azt az egyet kötöttem ki, hogy amikor a második szekér fáért jön, akkor hozzon még egy kicsi könyvet, vagy a füzetekből öt darabot. Ezt az ember meg is ígérte nekem, aztán megrakta jó hullafából a szekeret, és elment.

Még nem járhatott messze, amikor nekifogtam az olvasásnak. A füzeteket vettem elsőnek, s én bizony úgy belébolondultam abba a Nick Carterbe, hogy egyszer csak azon vettem észre magamot, hogy nehezen látok. Feltekintettem a betűkről, s hát a szürkület vastagodik. No, hamar, intézni kezdtem a házi teendőket, s azonközben eszembe jutottak a bombák és a két fegyver, de mivel nem nézhettem már feléjük az este béköszönése miatt, a dolgom végeztével lámpát gyújtottam, s folytattam Nick Carterrel a kalandos utat.

Ott virradtam meg a füzetek mellett, melyek közül tizenkettőt olvastam el. Mérgemben, hogy az éjszakámot így elrabolták, jól a földhöz vertem őket, de aztán mégis felszedtem, és elrejtettem a kanapé fenekére. Kecskefejés közben jutott eszembe, hogy ott a pócegerek összerághatják. Hamar letettem hát a fazekat, s a füzeteket felraktam a gerendára. Amikor onnét visszajöttem, ámulva vettem észre, hogy a kecske oda van bújva a fazék fölé, s issza a saját tejét.

– No, még ilyent sem láttam! – esett oda a szemem; de a kecskének volt igaza, mert sem az este, sem az éjszakára nem adtam vizet neki. S ebben is Nick Carter volt a hibás. Másik fazekat hoztam, s miközben tovább folytattam a fejést, elhatároztam, hogy én elégetem a becstelen füzeteket. Amint bémentem, elé is vettem mindjárt őket, de úgy jártam, ahogy Ábrahám járt volt, amikor Izsák nevű fiát fel akarta áldozni: az angyal ugyanis megfogta az én kezemet is. De az is lehet, hogy az ördög fogta meg. Visszatettem tehát szépen Nick Cartert a gerendára, aztán puliszkát főztem, amit jórészint Bolha evett meg, mert az étvágyamat elolvastam volt.

Ledőltem egy kicsit az ágyra, hogy a bombák, az olvasmányok és a pásztori kötelességek között egy kicsi rendet csináljak. De hát akármire gondoltam, mindjárt kihullott a fejemből, mint ahogy a rothadt alma leszottyan a fáról. Addig s addig hajlongtam a lehullott gondolataim után, amíg szépen beléaludtam. Arra ébredtem fel, hogy a kutya ugat. Ahogy kipattant a szemem, abban a pillantásban az ajtó is megnyílott, s hát kit hozott az Isten?

Édesanyámat!

Úgy felszöktem, hogy még a házat

is szinte elvittem. Volt nagy öröm s szíveskedés mind a két részről. Anyám tyúklevest hozott nekem egy kantáros fazékban, s azt mindjárt oda is tette a tűzhöz, hogy felmelegítse. Éppen vasárnap lévén s délidő, így akart nekem tyúkleveses ünnepet szerezni. El is gondoltam, hogy milyen is, istenem, az édesanya: eljött az étekkel ilyen messze is a gyermeke után, s még ha tudná, hogy a vadak megeszik, úgy is eljönne bizonyosan. Ez nagyobb dolog volt a bombáknál s nagyobb még a Nick Carternél is. Olyan nagy, hogy egyszerre sírni kezdtem.

– Hát te mért sírsz? – kérdezte megijedve édesanyám.

– Én örömömben – mondtam.

– Milyen örömödben?

– Én abbéli örömömben, hogy nekem is van édesanyám.

Erre anyám is elkezdett pityeregni, s úgy sírtunk ketten, mintha fizették volna nekünk. De aztán biztatni kezdtük egymást, hagyjuk abba, s bé is szüntettük, mert a leves is megmelegedett, s enni kellett. Anyámat az uras karosszékbe ültettem, én pedig a rozogára ültem, s úgy ebédeltünk. Hús is volt a levesben jócskán, s úgy laktam, mint egy püspök.

Délebéd után megmutogattam a házban s a környéken édesanyámnak mindent, még az ölfákat is és a közelebb levő erdőket is. A puskáról s a bombákról azonban nem szóltam semmit. Egyébről azonban elbeszélgettünk még néhány óra hosszat, aztán nagy szívfájdalommal búcsút vettünk egymástól.

Hanem azon az estén ismét nagy pálinkaivó lettem.

Részeg is lehettem, mert a lefekvésem körül semmire sem emlékszem. Csak azt tudom, hogy másnap a földről keltett föl Dávid Pali bácsi, aki erősen sietett a másik szekér fa elvitelével.

– Milyenkor van? – kérdeztem eszmélkedve.

– Már megvénült a reggel – felelt Pali bácsi, és felemelte a földről a pálinkásüveget, megdöjtötte, és mind a szájába buggyantotta, ami még benne volt.

– Ezt nekem hagytad volt, ugye? – kérdezte.

Egy szikrát sem bántam, hogy megitta, mert úgy haragudtam a pálinkára, hogyha ember lett volna, megöltem volna. Fel is fogadtam mindjárt, hogy szeszes ital többet az én számon bémenni nem fog, mert nem pásztorhoz illő viselet az, amibe engem az este is nyomott. Hát hogyne, hiszen most egyszerre minden elmulasztott reggeli teendőm eszembe jutott, s hogy a megtorlódott bajban valamit könnyítsek is magamon, felkaptam az üres üveget, s úgy béhajítottam az erdő közé, hogy ott megtalálni sem lehetett volna.

Pali bácsi mosolyogva nézte eme gazdálkodásomat; majd egy kicsi könyvet vett elé a tarisnyából, s azt ideadta. Megnéztem a könyvecskét, s hát az van ráírva címül: *A szőke nő.*

– No, még csak éppen ez hiányzott – mondtam.

Az öreg füzeteket is kotorászott elé.

– Itt vannak a gyermekei is – szólott.

Azokat is megnéztem. Buffalo Bill volt mindegyikre ráírva, s lehetett vagy húsz darab.

– Ezeket ráadásnak hozta-e? – kérdeztem.

– Én ráadásnak – mondta az öreg –, ha te is ráadsz egy harmadik szekér fát.

Nem tudom, miért, de egyszerre úgy elfutott a méreg, hogy a füzeteket a földhöz vágtam.

– Nem hordaná-e el az egész erdőt, papirosért?! – döccentem reá. De abban a percben már meg is bántam a pulykaságomat, mert eszembe jutott, hogy már elkezdtem a csalást, s Pali bácsi fel is jelenthet. Lehajoltam tehát, és felszedtem a Buffalo Billeket, s így szóltam:

– Még egy kalendáriummal megpótolja-e?

– Én meg, de akkor jó fát, s rendesen viszek – mondta az ember.

Ebbe is belementem, s az öreg elvitte a fát.

Őt követően más szekeresek is jövögetni kezdtek, mégpedig olyan sűrűn, mintha kaláka lett volna. Mire délután megszűnt a forgalom, már ötezer lejnél több pénz volt a kezem alatt, ha az előző eladásokat is számítom. Így a gondjaimat már a pénz is megszaporította, mert sokszor hallottam, hogy rablók járnak az országban mindenfelé. Rejtés céljából egy kicsi hasas fazékba tettem a pénzt, s emígy felakasztottam egy szegre. Aztán elindultam, hogy meglátogassam a két puskát s a bombákat, de félutamból mégis visszatértem, hogy a dugott fazekat mégis magammal vigyem. Így sem maradtam azonban sokáig távol, mert az a gondolat űzött örökösen, hogy rablók leselkednek a fák mögül reám. Feltettem magamban, hogy holnap mindenképpen kipróbálom az egyik puskát; aztán elvégeztem hamar a ház körüli munkát, visszahúzódtam a szobába, az ajtót betámasztottam, s nyugovóra tértem.

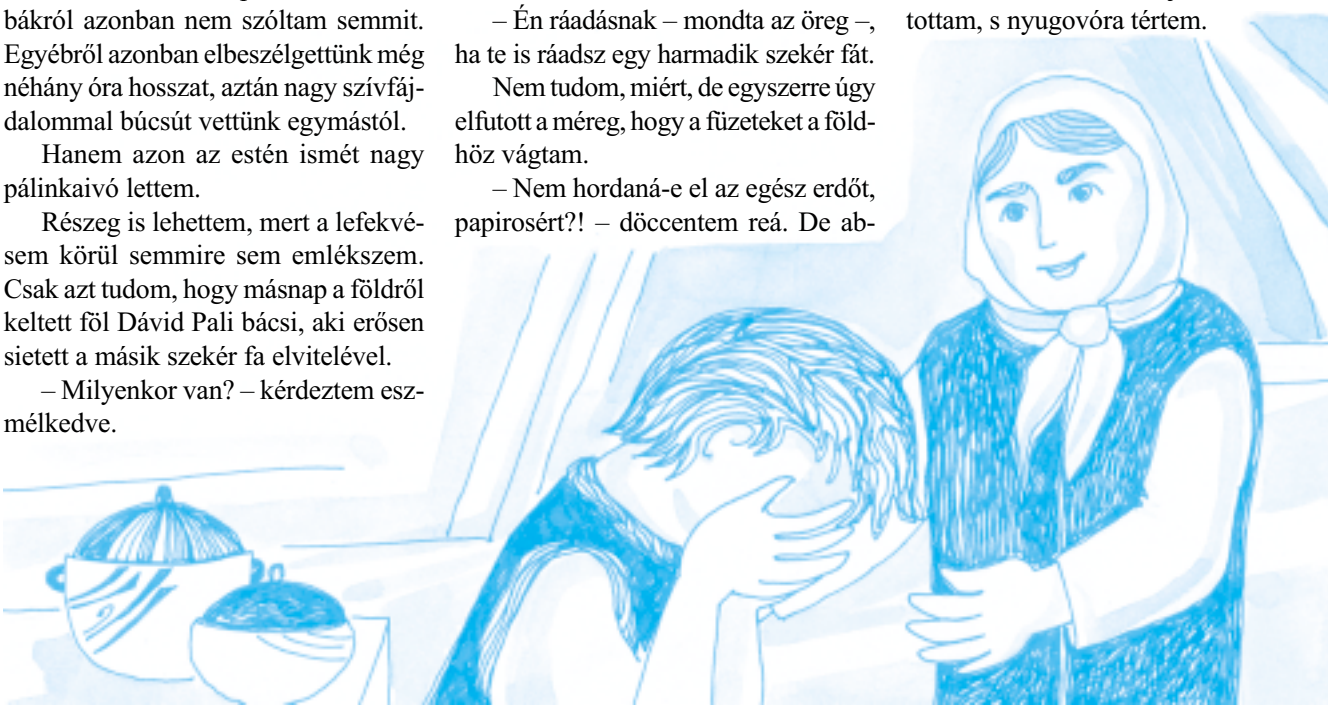

Számítógép-suli 39.

A WORD HASZNÁLATA

A Nézet menü

A **Nézet** menü egyrészt a dokumentum megjelenítésére vonatkozó parancsokat, másrészt a Word környezet kialakításának parancsait tartalmazza (1. ábra).

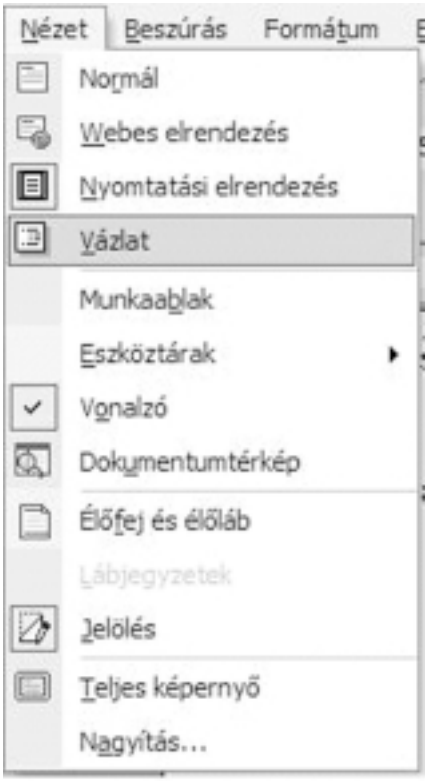

1. ábra

Normál

A normál nézet az alapeset, és a legtöbb feladathoz (gépelés, szerkesztés, formázás) használható. A normál nézet megmutatja a szöveg formátumát, de egyszerűsítve mutatja az oldal elrendezését annak érdekében, hogy a gépelés és a szerkesztés gyorsabb legyen. Ikonként is megtalálható a képernyő bal alsó sarkában ( ).

Szerkezet

Létrehozza vagy módosítja a dokumentum szerkezeti vázlatát úgy, hogy közben lehetővé teszi számunkra a szerkezeti vázlat áttekintését és a dokumentum részleteinek kimunkálását is. Általában csak gyakorlott felhasználók szokták alkalmazni.

Nyomtatott forma

A dokumentumot olyan nézetben mutatja, ahogy az nyomtatáskor megjelenik. A **Nézet** menüben a **Nyomtatott forma** parancs mellett egy pont jelzi, ha a Word nyomtatott forma nézetben van. Ez a parancs is gyorsabban elérhető nyomógombról ( ).

Teljes képernyő

A dokumentum tölti ki az egész képernyőt, az eszközök, menük és vonalzók is eltűnnek. Egyúttal a képernyő jobb alsó sarkában megjelenik egy **Teljes képernyő** című pici ablakban egy nyomógomb, amivel visszatérhetünk a korábbi állapotba: .

Eszköztárak

Az eszköztárak megjelenítésével kapcsolatos beállításokat a 2. ábra szerinti ablakban tehetjük meg.

2. ábra

A képernyőn a megjelölt eszköztárak jelennek meg. A **Testreszabás** menüponton keresztül lehet beállítani azt, hogy az ikonok színesben jelenjenek-e meg, hogy a normálistól nagyobb gombok legyenek, végül azt is, hogy a gombok fölött tétovázva megjelenjenek-e az azok funkcióját leíró elnevezések (ez utóbbi kifejezetten hasznos a kezdő felhasználóknak). Az **Alapállapot** nyomógomb hatására a Word alapbeállítása szerinti kiosztás jelenik meg.

Vonalzó

Ha aktív, és a menütétel előtt pipa szerepel, akkor a vonalzó látszik a képernyőn, ha kikapcsoljuk, akkor eltűnik a vízszintes és a függőleges vonalzó is.

Élőfej és élőláb

A dokumentum vagy szakasz oldalainak tetején (fejléc – **élőfej**) vagy alján (lábléc – **élőláb**) megismételt szöveg megadására vagy módosítására szolgál. A fejléc szöveget és ábrát is tartalmazhat. Például lehet egy cég emblémája minden oldal tetején, a fejlécen, míg a dátum, vagy az oldalszám a láblécen.

Ha ezt a parancsot választjuk, a Word megjeleníti a **Élőfej és élőláb** eszköztárat (3. ábra). Az eszköztárat az oldalszámozás, esetleg az aktuális idő és dátum gyors hozzáadására, a fejlécek és láblécek közötti mozgásra, vagy a dokumentum szövegének megjelenítésére, ill. elrejtésére használjuk. A dokumentumban a fejléc és lábléc területeket tájékoztatásul egy szaggatott vonal jelzi. A dokumentum szövegére, illetve a fejléc és lábléc szerkesztésére a megfelelő területen történő dupla kattintással válthatunk át.

Nagyítás

Azt állíthatjuk be, hogy a dokumentum milyen méretben jelenjen meg a képernyőn. A könnyebb olvashatóság érdekében felnagyíthatjuk, vagy a jobb áttekinthetőség érdekében lekicsinyíthetjük a dokumentumot.

Pallay Dezső

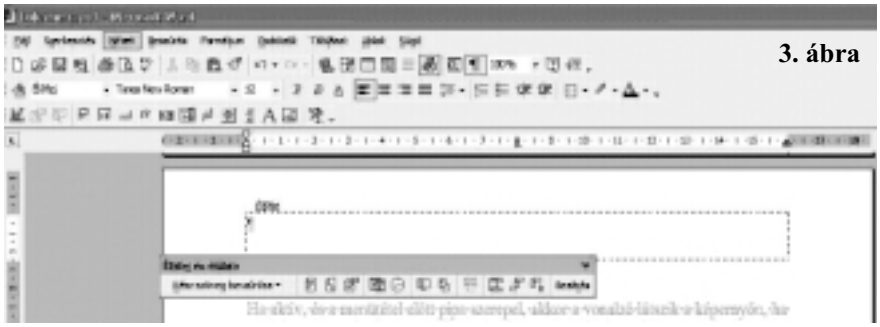

3. ábra

Fesd ki!

Feladat

Írd meg, mivel ajándékoztad meg szüleidet, testvéreidet!

...

Fesd ki!

Feladat

Mi a jégvirág?

Új feladatok

3 – 4. osztály

1. feladat

Három testvér – Zoli, Andris és Peti – csokidíszeket kap karácsonyra. Zoli 7 kicsi, 2 közepes, 1 nagy; Andris 5 kicsi, 1 közepes, 2 nagy; Peti 9 kicsi, 1 közepes, 2 nagy tojást kap. A kicsi csokidísz 3 dkg-os, a közepes 6 dkg-os, a nagy pedig 12 dkg-os. Ha mérlegre tennénk külön-külön a testvérek csokidíszeit, kinek mutatna legtöbbet a mérleg?

2. feladat

Egy szállodában 3 és 4 ágyas szobák vannak, összesen 8 szoba 27 férőhellyel. Hány 3 ágyas szoba van?

3. feladat

Jancsi és Juliska addig könyörög a boszorkánynak, hogy engedje el őket, míg-nem az vasárnap éjjel azt mondja: – Most sötét van, még eltévednétek. De 240 óra múlva, ha süt a nap, elmehettek. Melyik nap engedi el a banya a gyerekeket?

5 – 6. osztály

1. feladat

Hány megoldása van a:

$(4+\square)\times 3-5\le 10$

egyenlőtlenségnek a természetes számok körében?

2. feladat

Furfangos Fáni azt mondja barátjának: – Ha öttel több ötösöm lenne, akkor másfélszer annyi volna, mintha öttel kevesebb lenne. Hány ötöse van Furfangos Fáninak?

3. feladat

Egy háromszög oldalainak mérőszámai egymás után következő természetes számok. A háromszög kerülete 42 cm. Hány centiméter hosszú a legnagyobb oldal?

7 – 8. osztály

1. feladat

Egy téglatest alakú tartály élei 30 cm, 40 cm és 50 cm hosszúak. A tartályt úgy helyezzük az asztalra, hogy legkisebb területű lapjával érintkezzen az asztallal. Ha a tartály felül nyitott, akkor hány négyzetcentiméter lemez kellett az elkészítéséhez.

2. feladat

Hány olyan 6-tal osztható kétjegyű szám van, amelyben az egyesek helyén álló számjegy kétszer akkora, mint a tízesek helyén álló számjegy?

3. feladat

Egy matematikaversenyen a nevezési díj az első nyolc fő után 100-100 forint és 80-80 forint minden további nevezőre. Egy iskola 90forintot fizetett átlagosan a benevezettek után tanulónként. Hány tanulót neveztek be a versenyre?

Kellemes szórakozást és eredményes munkát kíván: **Deák Ferenc**

A 2005/3. számban közölt feladatok megfejtése

3 – 4. osztály

1. feladat

Csak a 0, 30, 60 és 90 számok jöhetnek számításba a 30-cal való oszthatóság miatt. Ezek közül csak az 50+90 a jó.

2. feladat

96 füzetet és 72 ceruzát osztottak szét a gyerekek között. Azt a számot kell megkeresni, amelyik 96-ban és 72-ben is maradék nélkül megvan. Ilyenek: 2,3,4,6,8,12 és 24. Tehát 24 elsős volt, hiszen 18-nál többen voltak, ha 18 ceruza maradt.

3. feladat

A nagyobbik kannában 2 literrel több tej van. A nagyobbikban 5 liter, a kisebbikben 3 liter.

5 – 6. osztály

1. feladat

Mivel egy lónak négy lába van, minden lábán egy pata, minden patán egy patkó, és minden patkón hat szeg, ezért összesen 24 darab patkószegért kellett fizetni. Így a fizetendő összeg fityingben: 1+2+3+4…+23+24

Az összeadandókat ügyesen csoportosítva: (1+24)+(2+23)+(3+22)+(!+)+…+(11+14)+(12+13)=12x25=300

A ló tehát 300 fityingbe kerül.

2. feladat

Jelöljük a hiányzó számjegyeket betűkkel!

$$\begin{array}{r} A\,1\,5 * 3B2 \\ \hline C\,2\,D\,5 \\ 3\,E\,2\,F \\ +\quad G\,3H \\ \hline I\,J\,8\,K\,3\,L \end{array}$$

Először a D,A és C értékét számoljuk ki. 3x5=15, „maradék” 1. 3x1=3, ehhez hozzáadva az előbbi „maradékot”, a D=4. Az A és C értéke csak 4, illetve 1 lehet, ez a C és D között elhelyezkedő kettesből következik. Ha A nem négy lenne, akkor mivel az előbb nem volt „maradék”, a 3xA nem végződhetne 2-re.

Folytassuk a G és H kiszámolásával! A szorzást elvégezve G=8 és H=0 adódik.

Most próbálkozzunk a B-vel való szorzás helyett inkább az összeadással! Az L csak 0 lehet. Az F szintén csak 0 lehet, hisz az előző összeadásban nem volt „maradék”. Innen könnyen látható, hogy K=5 (a „maradék” 1). A „maradék” miatt E=3, így J=5 és I=1. A szorzat minden jegyét ismerjük, a számjegyek összege 22.

3. feladat

(A) Hamis, mert bármely kockán lehet pl. 3-as.

(B) Hamis, pl. mindkét kockán egyest dobunk.

(C) Igaz, mert a legnagyobb dobott szám a 6 lehet, a legkisebb pedig az 1. Így a két szám különbsége legfeljebb 5 lehet.

(D) Hamis, pl. két egymást követő szám dobása esetén a különbség 1.

(E) Hamis, mert dobhatunk mindkét kockával páratlan számot, így a szorzat is páratlan lesz.

7 – 8. osztály

1. feladat

Az emeletes törtet lebontogatva:

$$H=\frac{1+\frac{1+\frac{1}{2}}{1+\frac{1}{4}}}{2}=\frac{1+\frac{1+\frac{3}{8}}{1+\frac{3}{4}}}{2}=\frac{1+\frac{1+\frac{11}{24}}{1+\frac{3}{8}}}{2}=\frac{35}{48}$$

2. feladat

Rajzoljunk egy tetszőleges paralelogrammát, melynek csúcsai A, B,C és D! Az A-nál lévő szö-

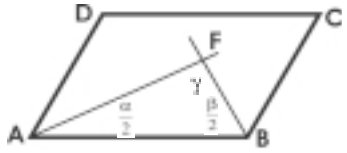

ge α, a B-nél lévő β. Az α és β szögfelezőinek metszéspontja F, az általuk bezárt szög γ.

A paralelogramma két szomszédos szögének összege 180^0, tehát $\alpha+\beta=180^\circ$.

Ebből $\frac{\alpha}{2}+\frac{\beta}{2}=90^\circ$.

Az *ABF* háromszögben a szögek összege

$$\frac{\alpha}{2}+\frac{\beta}{2}+\gamma=180^\circ$$

Az utóbbi két összefüggésből $\gamma=90^\circ$

Mivel a paralelogramma tetszőleges, ezért γ minden esetben 90^0.

3. feladat

A kék golyók száma annyival több 42-nél (piros golyók száma), mint amennyivel kevesebb a 68-nál (zöld golyók száma). Ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy a kék golyók száma 42-nél annyival több, mint a 68-42 különbség fele, vagyis 13-mal. Így 55 kék golyónk van. Tehát a három dobozban összesen 165 db golyó van.

Másképpen: Jelöljük x-szel azt a számot, amennyivel a kék golyók száma több a piros golyók számánál. A feltételekből felírható a 42+X=68−X egyenlet. Ennek megoldása: X=13. Ez alapján 55 kék golyónk, s így összesen 165 db golyónk van.

Hogyan keletkezett az éjszaka?

Dél-amerikai indián mese

Valamikor réges-régen még nem voltak énekesmadarak, a sötétség meg a folyók mélyén aludt, reggeltől estig és estétől reggelig egyvégtében sütött a nap. Abban az időben történt, hogy egy indiánnak nagyon megtetszett az óriáskígyó világszép leánya, el akarta venni feleségül.

A lány azonban így szólt az indiánhoz:

– Csak akkor leszek a feleséged, ha megszerzed nekem a hajnalt, az alkonyatot és az éjszakát.

Az a szegény indián pedig nem is hallott még soha ilyen kívánságot.

– Azt akarom – mondta a lány –, hogy amikor véget ér a nap, bealkonyuljon, az alkonyra következzék az éjszaka, az éjszakából meg hajnal virradjon.

– Nem ismerem se a hajnalt, se az alkonyatot, se az éjszakát – válaszolta szomorúan az indián –, nem tudom megszerezni neked.

– Küldj el valakit apámhoz, az óriáskígyóhoz – mondta a lány –, ő segíteni fog rajtad.

Erre aztán az indián felkereste a három legjobb barátját, és megkérte őket, induljanak útnak. Azok hárman pedig csónakba is szálltak, ötször öt napon át eveztek a folyón lefelé, míg nem megérkeztek az óriáskígyó házához. Az óriáskígyó meghallgatta, amit a lánya üzent, majd így szólt a három jó baráthoz:

– Szolgáim adnak nektek egy hatalmas kókuszt, vigyétek el a lányomnak, de útközben fel ne nyissátok, mert akkor végetek van!

Az indiánok megköszönték az ajándékot, vállukra emelték az óriási kókuszt, elhelyezték a csónakban, azután megindultak vissza.

Hát ahogy haladtak nagy sebesen lefelé az árral, különös hangokra figyeltek fel.

– Mi lehet ez? – kérdezte az első barát.

– Amondó vagyok, a kókuszból hallatszik – válaszolta a másik.

A harmadik meg behúzta az evezőjét a csónakba, mélyen előrehajolt, rászorította fülét a kókusz héjára, majd így szólt:

– Bizony, a kókuszból hallatszik.

Fúrta kegyetlenül az oldalukat, hogy miféle zenebona árad abból a hatalmas kókuszból, de emlékeztek az óriáskígyó szavára, és nem merték megnyitni a héját.

Igen ám, de ahogy feltűnt a távolból az a tisztás, amelyen a táboruk állt, nem tudták többé legyőzni a kíváncsiságukat, és így szóltak egymáshoz:

– Most már bizony fel kell törnünk ennek a kókusznak a héját, hátha valami csúf tréfát űzött velünk az óriáskígyó.

És mi történt ekkor?

Hát bizony alig nyitották meg azt a kókuszt, egyetlen szempillantás alatt baglyok, denevérek meg mindenféle éjjeli madarak szabadultak ki belőle pokoli zsivajgással, a folyóra és az erdőre meg azon nyomban ráborult a legsötétebb éjszaka.

Jajgatott akkor már a három jó barát, de hát hiába jajgattak, annak a legsötétebb éjszakának soha többé nem akart vége szakadni.

A lány pedig otthon, a táborban így szólt ahhoz az indiánhoz, aki feleségül kérte:

– Barátaid megszegték apám, az óriáskígyó szavát, el kell választanom az éjszakától a nappalt.

Fel is állt nyomban, s a tábor szélén a legszebb virághoz lépett, majd így beszélt hozzá:

– Mától fogva madár leszel, ha felhangzik az éneked, az éjszakára megvirrad a hajnal.

Aztán továbbment, és a többi virágot is mind énekesmadárrá változtatta.

És uramfia, mikor először felcsendült a hajnali madár éneke, nyomban pirkadni kezdett, aztán ahogy újabb és újabb madarak szólaltak meg, dél lett, a délre meg alkony következett, majd újra éjszaka, az éjszakára pedig ismét felvirradt a hajnal.

Örült az indián, hetedhét országra szóló lakodalmat csapott az óriáskígyó lányával.

A három jó barát meg úgy bűnhődött a kíváncsiságáért, hogy éppen a lakodalom napján mindegyik majommá változott, s még ma is a fákon ugrál, ha meg nem halt.

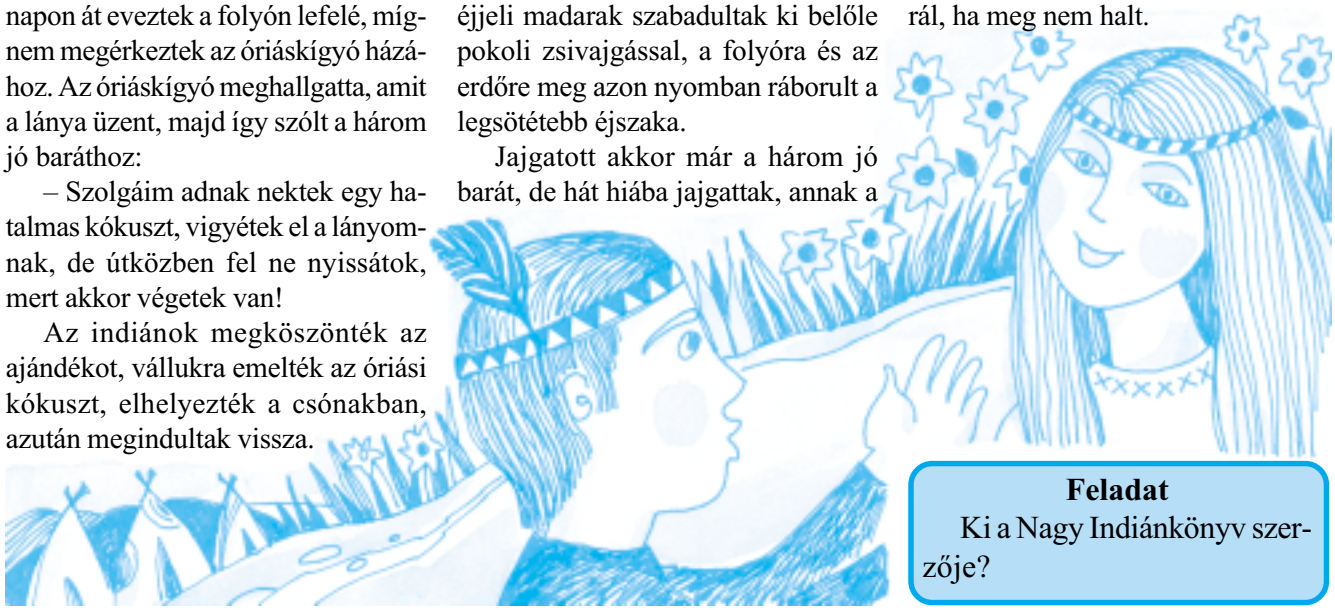

Feladat

Ki a Nagy Indiánkönyv szerzője?

Nyulam-bulam vacsorája

Baskír népmese

Egy kisfiút elküldtek a szülei a faluba, hogy hívja meg vendégségbe ezt meg ezt az asszonyt, azt meg azt az embert. Olyan sok nevet mondtak neki, hogy a kisfiú bizony elfelejtette, ahogy a kapun kilépett. Szégyellt visszamenni és újra megkérdezni, hanem ezt találta ki:

– Megyek, és meghívom az egész falut. Akkor biztosan köztük lesznek azok is, akiknek a nevét elfelejtettem.

Úgy is tett. Elment minden házba, és meghívott minden élő lelket a faluból. Azok szépen megköszönték, és megígérték, hogy elmennek. A kisfiú hazament, mint aki jól végezte dolgát.

Másnap reggel gyülekezni kezdtek a vendégek. Eljött az egész falu. Asztalhoz ültek, és várták az ebédet. A szülők megijedtek.

– Mit csináltál, te haszontalan? – szidták a kisfiút. – Hogy vendégeljünk meg ennyi embert?

A fiúcska ekkor bevallotta, hogy ő bizony elfelejtette, kiket akartak meghívni, ezért meghívta az egész falut.

S vendégek pedig várták a lakomát. A kisfiú anyja már az asztalra rakott mindent, amit a kamrában talált, de az bizony a fél fogára sem volt elég a rengeteg embernek.

– Magad csináltad a bajt, most magad segíts rajta! – mondták a szülők a kisfiúnak. Az sírva fakadt, hogy ilyen bajt okozott, de nem tudott segíteni rajta, hát kiment az erdőbe, leült egy fatönkre, és csendesen sírdogált.

Ahogy ott kesereg, szomorkodik, látja ám, hogy az a kis nyúl ugrál eléje, amelyiket a télen ő gondozott. A nyulacskát a sas karmaiból mentette ki, egész télen táplálta, nevelte, aztán tavasszal, amikor megerősödött, szabadon bocsátotta.

– Mi a baj, kis gazdám? – kérdezte részvéttel a nyulacska.

A kisfiú elpanaszolta neki, hogy s mint járt.

– Sose búsulj, kis gazdám! – vigasztalta a nyulacska. – Menj most szépen haza, és ne törd a fejedet! Ne félj, jóra fordul minden!

Ezzel eltűnt az erdő mélyén, a kisfiú pedig hazabaktatott. Otthon a vendégek már zúgolódni kezdtek.

– Kár volt összecsődíteni ennyi embert – mondogatták –, ha nem tudnak bennünket megkínálni semmivel!

Közben valaki kinézett az ablakon, és szeme-szája elállt a csodálkozástól! Mindenki felugrott, és az ablakhoz szaladt. Hát bizony, volt is ott mit nézni!

Az egész utca megtelt az erdő vadjaival. Sorban jöttek a kisfiúék háza felé, és mindegyik hozott valami ajándékot. A medve egy bödön mézet hozott a mancsai között. A farkas friss bárányhúst cipelt. A szarvasok óvatosan az agancsukra akasztva, tejjel teli vödröket hoztak. Az ürgék és hörcsögök telt zsákokat gurítottak maguk előtt. A mókuskák mogyorót és diót csörgettek a tarisznyájukban. A rókák pedig szép hízott ludakat meg tyúkokat hoztak a fogaik között.

A nyulacska ugyanis elmondta erdei barátainak, hogy a kisfiú milyen jószívű volt hozzá, mire azok rögtön elhatározták, hogy segítenek a bajba jutott fiúcskán.

A szülők azt se tudták, hova legyenek csodálkozásukban. Hát még a vendégek! Három napig ettek-ittak, s még maradt ennivaló egy egész télre. Boldog volt a kisfiú, hogy kisegítette szüleit a bajból.

Így hálálta meg a nyulacska a kisfiú jószívűségét.

Feladat

A mesét olvasva melyik közmondás jut az eszedbe?

Január 22. – a magyar kultúra napja

A Himnusz nemzeti imádságunk. A kézirat szerint Kölcsey Ferenc 1823-ban e napon fejezte be a Himnusz írását, mely eredetileg *A magyar nép zivataros századaiból* címet viselte. Erkel Ferencet, a 19. század egyik nagy magyar zeneszerzőjét gyermekeinek tanévzáróján felháborította, hogy a magyar gyerekek a magyar iskolákban az osztrák császári himnuszt éneklik. Hazatérve, mély megindultságában a harangok zúgására emlékeztető dallamot komponált Kölcsey verséhez. Így született meg a Himnusz, amely 1844. július 2-án csendült fel először. Több mint száz évnek kellett eltelnie azonban, hogy – az 1949. évi XX. törvény 75. bekezdése értelmében – a mű hivatalosan a magyar nép nemzeti himnusza legyen.

1992 óta a *Himnusz* keletkezésének napján, január 22-én ünnepeljük a magyar nemzeti kultúránkat.

Szivárvány (Magyarország)

A tél gyümölcsei

Belemarkolunk a mandulás csészébe, veszünk a mézes dióból, vagy törünk néhány szem mogyorót, s talán nem is sejtjük, a tél gyümölcsei, mértékkel fogyasztva, kifejezetten egészségesek.

Ezeket a finomságokat többnyire hizlaló rágcsálnivalóknak gondoljuk. Pedig előnyösen hatnak szervezetünkre, hisz számtalan értékes tápanyag hordozói. Némelyek még fogyasztanak is, ami a téli időszakban nem elhanyagolható szempont.

Méz

Szinte hihetetlen, hogy a méz 190 féle tápanyagot tartalmaz: 19 aminosavat, 33 ásványt, 11 vitamint, enzimeket, valamint szőlő- és gyümölcscukrot. Ezeket a szervezet azonnal hasznosítani tudja. A méz kalóriaértéke éppen ezért rendkívül nagy. A legtöbb vitamin (B_1, B_2, B_3, B_5, B_6, B_{12}, C, A, E) a mézben fordul elő, és nyomelekben is gazdag (kalcium, foszfor, magnézium, klór, nátrium, kén, jód, vas, kobalt, réz, cink, kadmium, mangán, alumínium).

Enzimjei a sejtanyagcserét gyorsítják, elősegítik a vegyi folyamatokat, a fertőtlenítést és a baktériumok elpusztítását. Továbbá a méz ápolja és kisimítja a bőrt, valamint erősíti az immunrendszert.

Rossz hír viszont, hogy a nagymama mézes puszedlije híján van a gyógyító erőnek, mert a felforrósított méz gyógyhatása elillan.

Jó Pajtás (Vajdaság)

Borúra derű

– Ha elgondolom, fiacskám, hogy csak tízig tudsz számolni, nem tudom elképzelni, mi lesz belőled – mondja gondterhelten a papa.

– Ökölvívó, apukám…

***

– Örömmel látom, kisfiam, hogy milyen jókedvűen jössz meg az iskolából – mondja Pityunak az édesanyja. – No, ugye mondtam, hogy megszereted majd az iskolát?

– Te nem értesz meg engem, anyu – világosítja föl anyját a gyerek. – Más dolog iskolába menni, és egészen más iskolából jönni!

***

– Miért az ablakon keresztül jöttél be a házba? – kérdezi az elképedt nagymama Gabit.

– Mert anyu azt mondta, hogy ha rossz jegyem lesz, át ne lépjem a küszöböt.

***

Pistike bemegy a gyógyszertárba, és szorongva fordul a patikushoz:

– Valami nagyon hatásos helyi érzéstelenítőre lenne szükségem – és a nadrágja fenekére mutat.

– Hogyhogy? Megütötted magad?

– Viszem haza a bizonyítványt.

Mézeskalács (Vajdaság)

Az Antarktisz akrobatái

A Déli-sarkvidék jellegzetes állatai a pingvinek. Ezek a különös madarak repülni nem tudnak, és a szárazföldön is eléggé esetlenül mozognak, de a vízben ámulatba ejtő akrobatikus mutatványokra képesek.

A pingvinek a tengerben érzik igazán otthon magukat, ezért életük nagy részét a vízben töltik. Egy kiálló sziklaszirtről egymás után ugranak a habok közé, ahol rendkívül gyorsan és kecsesen folytatják útjukat. A lábukkal és farkukkal kormányozzák áramvonalas testüket, miközben halakra és egyéb tengeri herkentyűkre vadásznak.

Vigyázat, fókaveszély!

A tenger nemcsak táplálékot, de halálos veszélyt is rejteget a pingvinek számára. Legádázabb ellenségük a leopárdfóka, amely lesből támad az ugrándozó madarakra. A veszedelmes ragadozó nem túl válogatós, de legszívesebben a fiatal és tapasztalatlan Adélie-pingvinekre vadászik.

A jégvilág vándorai

A pingvinek csoportosan költenek. Előfordul, hogy a költőtelep több száz kilométerre van a tengertől. Ha két lábon mennének, nagyon sokáig tartana az út, ezért inkább hason csúszva közlekednek a jeges-havas talajon. Amikor mindannyian megérkeztek a „tetthelyre", párt választanak maguknak. A pingvinmama egy tojást tojik, amire a későbbiekben az apuka vigyáz.

A királypingvinek az Antarktisz barátságtalan jégtábláin töltik egész életüket. Míg a legtöbb madár nyáron, ők az év legzordabb évszakában, télen hozzák világra a kicsinyeiket.

Tojástól az óvodáig

A pingvinpapa a lábfejére görgeti a tojást, ahol kilenc héten keresztül melengeti. Ez idő alatt nem eszik egy falatot sem, így a költés végére a „fölösleges" kilóit is leadja. A születés nagy pillanatára a mama is megérkezik, feltankolva élelemmel. A mindig éhes csibe anyja csőréből csipegeti ki a halakat. A hideg elől a szülők meleg hasránca alá bújik, és jó ideig ott is él. A nagyobbacska fiókák csoportokban élnek, éppúgy, mint a gyerekek az óvodában. A költőtelepeken óriási a ricsaj, de a szülők mindig felismerik fiókájuk hívóhangját.

A császárpingvinek minden évben ugyanahhoz a költőhelyhez zarándokolnak el, s gyakran a régi társukat is megkeresik.

Mivel a pingvinek többsége az Antarktisz jéghideg tengereiben él, tollazatuk eltér más madarakétól. A kemény fedőtollak alatt pihepuha bélés lapul, ami a legjegesebb zimankóban is melegen tartja gazdáját.

Tappancs (Magyarország)

Az emberszerető Prométheusz

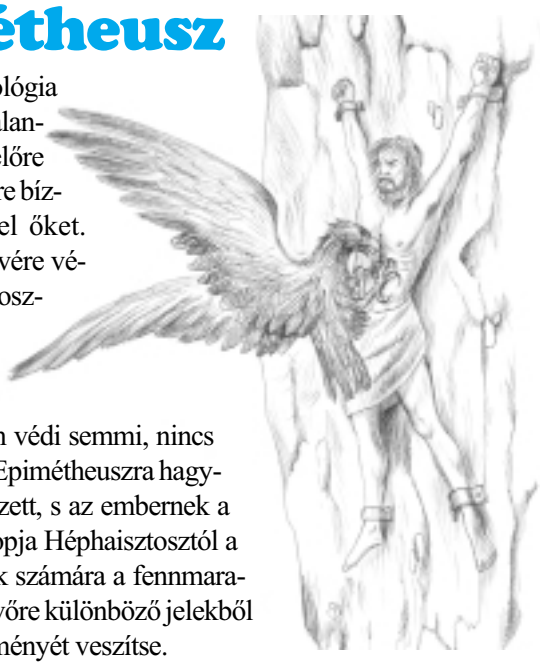

Réges-régen, amikor még csak istenek léteztek – tartja a görög mitológia –, a végzet által megszabott időben nekiláttak, hogy megformálják a halandó lényeket. Mielőtt azonban életre keltek volna, Prométheuszra (előre gondolkodó) és Epimé-theuszra (utólag gondolkodó), a két titántestvérre bízták díszítésüket, és azt hogy különböző képességekkel lássák el őket. Epimétheusz egyedül szerette volna elvégezni a feladatot, amibe testvére végül beleegyezett. Eleinte egészen jól mentek a dolgok: a képességek kiosztásánál vigyázott az egyensúlyra, gondolt védelmükre, táplálásukra, szaporaságukra. Csakhogy mire az ember következett, nem maradt semmije, amivel felszerelhette volna. Az ellenőrzésre érkező Prométheusz elhűlve látta, hogy az ember nem kapott ajándékot: testét nem védi semmi, nincs fegyvere, sem fekhelye, s bánta már, hogy a feladatot a kevésbé bölcs Epimétheuszra hagyta. De nem maradt ideje, mivel a végzet által megszabott nap elérkezett, s az embernek a világosságra kellett jönnie. Ekkor az a mentő ötlete támadt, hogy ellopja Héphaisztosztól a tüzet, Pallasz Athénétől a mesterségeket, és így biztosítja az emberek számára a fennmaradást… Végül arra is megtanította őket, hogyan következtethetnek a jövőre különböző jelekből – bár arra ügyelt, hogy végóráját senki se lássa meg előre, nehogy reményét veszítse.

Cselekedetéért Zeusz kegyetlenül megbüntette: a Kaukázus szikláihoz láncolta, s egy saskeselyű minden reggel kitépte az éjszaka újranőtt máját. Kínjaitól Héraklész szabadította meg.

Tudorka (Magyarország)

Kész Barnabás rajza

Miért?

Miért zajos ünnep a szilveszter?

A szilveszteresthéhez kapcsolódó szokások ma is hangos, vidám és zajos évbúcsúztatást jelentenek. Trombitával, petárdával és egyéb zajkeltő eszközzel búcsúznak az emberek az óévtől városon és falun egyaránt. Ezekben a szokásokban az ősi gonoszűző és bőségvarázsló eljárások nyomai lelhetők fel. A szilveszter napi időből történt időjóslás is (pl. az északi szél hideg, a déli szél enyhe telet jósol). Az új esztendő első napja szorosan összefügg az óév utolsó napjával, ezért együtt is ünneplik: a szilveszteresti mulatságok átcsapnak éjfél után az új esztendő köszöntésébe és a jókívánságok sorozatába.

Tudod-e, hogy

a) sokféle vallás létezik a világon?
b) mindegyiknél mások a hiedelmek, az öltözetek és a szabályok, amelyek szerint a vallás követőinek viselkedniük kell?
c) a keresztények hisznek abban, hogy Isten elküldte fiát, Jézust, hogy a helyes életre tanítsa az embereket?
d) az ő történetéről a Biblia második részében olvashatunk?
e) a zsidók hisznek abban, hogy Isten kiválasztotta őket, hogy törvényeit betartsák?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Fehér karácsony

Ausztráliai karácsonyi sütemény

Hozzávalók (35 darab kockához): 15 dkg cukrozott gyümölcs, 5 dkg mazsola, 6 dl puffasztott rizs, 2 dl kókuszreszelék, 1,5 dl tejpor,1 dl kristálycukor, 10 dkg margarin, 15 dkg fehér csokoládé. A forma kikenéséhez: olaj

1. A cukrozott gyümölcsöt vágjátok apróra. A mazsolát válogassátok át, szórjátok egy csészébe, öntsétek le forró vízzel, és hagyjátok megduzzadni. Ezután szűrjétek le, és egy mély tálban keverjétek össze a puffasztott rizzsel, a kókuszreszelékkel, a tejporral, a cukorral, a cukrozott gyümölccsel.

2. Egy lehetőleg nyeles kis lábasba daraboljátok bele a margarint, tördeljétek bele a csokoládét és állítsátok egy forró vízzel teli lábos tetejére. Tegyétek tűzre, és addig keverjétek, míg mindkettő tökéletesen fel nem olvad.

3. Az olvasztott margarinos csokoládét vékony sugárban csurgassátok a puffasztott rizses keverékbe, és közben fakanállal jól forgassátok-kevergessétek, hogy a masszából mindenüvé jusson, mert ez tartja majd össze a sütemény.

Egy peremes tálat vagy tepsit vékonyan olajozzatok ki, és a keveréket 3-4 cm vastagon egyenletesen nyomkodjátok bele. Fedjétek le alufóliával vagy folpackkal, és tegyétek hűtőszekrénybe. (A lefedés azért fontos, hogy a sütemény ne vegye át a többi élelmiszer illatát.) Várjátok meg, amíg teljesen megszilárdul, azután borítsátok deszkára és vágjátok négyszögekre.

Jeles évfordulók Magyarország történetéből

December 13.

Xantus János halála

1894. december 13-án hunyt el Xantus János író, természetkutató, néprajztudós, utazó. 1825-ben született. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc idején nemzetőr volt, részt vett a pákozdi csatában. A világosi fegyverletétel után külföldre emigrált, 1852-ben az USA-ba került, ahol beállt a hadseregbe. Így jutott el Kansasbe, ahol katonaorvos barátjától megtanulta a természeti környezet tanulmányozásának legfontosabb ismereteit. Xantus növényeket, állatokat gyűjtött az ismeretlen terepen. Kapcsolatba került bennszülöttekkel is. Emberséges, megnyerő modorával elnyerte a földjeikről elűzött indiánok bizalmát. Karl May állítólag róla mintázta Old Shatterhand alakját. Tudományos gyűjtőmunkássága eredményeként a Philadelphiai Akadémia tagja lett. 1857-ben a Kaliforniai-félszigeten végzett gyűjtőmunkát. 1862-ben Mexikóban járt, majd 1864-ben végleg hazatért Magyarországra. A budapesti állatkert alapítója és egyben első igazgatója lett. Később még távolkeleti természetrajzi, néprajzi expedíción is részt vett, és értékes növény- és állatgyűjteményt küldött haza Borneó, Jáva és Ceylon szigetéről.

Egysejtűek II. rész

Napóleon a piramisok előtt

1798-ban Napóleon, a francia birodalom fiatal hadvezére, aki túl volt már az osztrákok felett Itáliában aratott páratlan győzelmein, az angol flotta orra előtt seregével Egyiptomban termett. Kairó mellett ütköztek meg a franciák az egyiptomi földesurak, a mamelukok hadseregével. Abban az időben nem is volt igazi csata, ha a hadvezér nem tartott előtte lelkesítő beszédet. Napóleon katonáit a piramisok lábai előtt sorakoztatta fel. A piramisok az ókori Egyiptom uralkodóinak, a fáraóknak roppant síremlékei. Ezekre mutatott Napóleon, s így kezdte beszédét: „Katonák, negyven évszázad tekint le rátok a piramisok csúcsairól.” Nyilván nemcsak e lelkesítésen múlt, de annyi bizonyos, hogy a franciák megsemmisítő vereséget mértek az egyiptomi földesurak seregére.

Pedig Napóleon tévedett! A piramisok ugyanis olyan mészkőből épültek, mely a tenger fenekére süllyedt, ott megkövesedett egysejtűek mészvázaiból áll. S ha figyelembe vesszük ezeknek az állatoknak a korát, a piramisokról nem „csekély” évezredek, hanem 50 millió esztendő tekintett alá a francia katonákra.

S ha arra gondolunk, hogy nemcsak a piramisok, de a mi középületeink s palotáink jelentős része is olyan kőzetből épült, ami nem egyéb, mint holt, s a fenékre süllyedt egysejtű állatok megkövesedett váza, rögtön jobb véleménnyel leszünk az egysejtűekről.

Egyébként azok az egysejtűek, amelyeknek vázai a piramisok mészkövét alkotják, régen kipusztult egysejtű „óriások” voltak. Egy-egy állatka héja akkora volt, mint egy 5 kopijkás, és alakja is olyan lapos volt, mint egy pénzérme. E pénzre emlékeztető kerek vázak mindenfelé megtalálhatók a világon, s hol Szent Péter, hol Bonifáciusz, hol az ördög pénzének nevezi őket a nép aszerint, milyen mese fűződik hozzájuk. Nálunk Szent László pénze a nevük, s a következő történetet költötték róluk:

I. László uralkodása idején – a monda szerint – tatárok törtek az országra. A magyar sereg megütközött velük, s vereséget mért rájuk. Az ellenség futásnak eredt, s azzal a csellel élt, hogy pénzt (aranyat vagy ezüstöt) szórt el az üldöző sereg előtt abban a reményben, hogy míg a katonák a pénzt szedegetik, kereket oldhatnak. Ekkor a szent király égi segítségért fohászkodott, s arra kérte az egek urát, változtassa kővé az ellenség pénzét. Így is történt. (Rossz nyelvek szerint fordítva nem sikerült volna.) A sok pénz kővé vált, s hogy mindez tény és valóság, annak bizonyítékaként ma is találni a hegyekben ilyen pénz alakú kődarabokat. Így szól a monda. A valóság az, hogy nemcsak magyaroknak, tatároknak, de még az embernek sem volt híre-hamva a Földön, mikor azok az egysejtűek éltek a tengerben, melyek vázaira rábukkanhatunk a hegyekben.

Ám most már addig egy szót se szóljunk ezekről az egysejtűekről, amíg nem válaszolunk arra a kérdésre, hogyan kerültek ezek a tengerek fenekére süllyedt állatok a hegyek tetejére?

A válasz egyszerű: a tengerfenék felemelkedése útján. Mikor a bevezetőben utaltunk arra a roppant időre, amely eltelt azalatt, míg az élővilág kifejlődött, azokra a hatalmas változásokra is gondoltunk, amelyek a Föld felszínén ez idő alatt végbementek. A mi röpke életünk szempontjából a Föld felszíne a szilárdság netovábbja. Nekünk a Föld megrendíthetetlen. Pedig a kérge állandó mozgásban van. Ez a mozgás persze végtelenül lassúnak tűnik, de azért észrevehető.

Az olyan hegységeknek, mint az Alpok vagy a Kárpátok, jó része eredetileg tengerfenék volt, s csak lassan, fokozatosan gyűrődött fel hegyekké. S most már érthető, hogy ezek a hegyek olyan mészkőből állnak, amelyeket a fenékre ülepedett parányi állatkák váztömegei hoztak létre. Ez az oka annak, hogy a tengerfenék mészkövét a hegyekben bányásszuk, s ez teszi lehetővé, hogy hosszú évmilliókkal ezelőtt élt óriás egysejtű „nummuliták” vázaira bukkanjunk hegyes vidékeken.

S miután már megismerkedtünk ezekkel az állatokkal, mondjuk meg azt is, mi a nevük. Azt a csoportot, amelybe e vázas egysejtűek is tartoznak, *egysejtűeknek* nevezik.

Illár Lénárd

Fonalbaba

Kisebb testvérnek kedves karácsonyi ajándék a fonalbaba, mely vidám dísze a gyerekszobának vagy akár a karácsonyfának is.

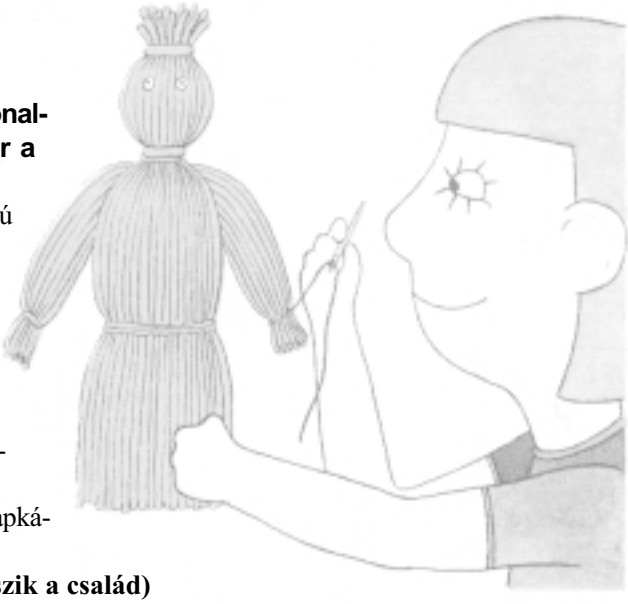

Vágjunk ki kartonból egy körülbelül 10x5 cm nagyságú téglalapot, és hosszában jó sokszor tekerjük körbe fonallal. Ezután a téglalap egyik rövidebb végénél vágjuk el a szálakat, húzzuk ki a kartont, és felülről 1,5-2 cm távolságra kössük körbe a köteget: ez lesz a baba feje. Egy kisebb darab kartonra ismét tekerjünk fonalat, ez lesz a kéz, amelyet a fej alá rögzítünk egy újabb szál fonallal. Az alsó rész maradhat szabadon – így szoknyás babánk lesz –, de félbeválasztva, alul átkötve nadrágot is készíthetünk neki.

A fej tetszés szerint díszíthető gyönggyel, szakállal, kis sapkával, néhány szál eltérő színű fonalból varrt hajjal.

(Játszik a család)

Kip-kop, kopogok...

Születésnapi uzsonnán, nagyobb családi összejövetelen játszhatjuk ezt a játékot.

Egy játékosnak bekötjük a szemét (de persze az is elég, ha a kezével eltakarja, a lényeg, hogy ne lásson).

Ekkor valaki megszólal:

– Kip-kop, kopogok,

találd ki, hogy ki vagyok!

A cél természetesen annak kitalálása, hogy ki beszélt.

Nehezíthetjük a kitaláló dolgát azzal, hogy elváltoztatjuk a hangunkat.

Pattogatott kukorica

A pattogatott kukorica nemcsak finom csemege, de még játszani is lehet vele!

Öntsünk kevés olajat egy vastag falú lábasba, forrósítsuk fel, tegyünk bele csemegekukoricát, fedjük be! Az edényt gyakran rázogatva addig tartsuk a tűzön, míg a pattogó hang meg nem szűnik. Ezután töltsük a kukoricát annyi tálkába, ahány játékos van, adjunk nekik egy-egy szívószálat és egy üres tálkát.

A feladat: a szívószál segítségével egyenként átrakosgatni a kukoricát az üres edénybe.

De akár mutatós láncot, karácsonyfadíszt is készíthetünk pattogatott kukoricából – feltéve, ha nem fogy el az összes, az utolsó szemig!

Kim-játék szavakkal

Az egyik játékos mond egy szót, a másik megismétli, és hozzátesz egy újabbat. Az első megismétli a két szót, majd megtoldja a listát egy harmadikkal, és így tovább, amíg valamelyik játékos el nem téveszti.

Például:

pillangó,

pillangó, alma,

pillangó, alma, gyöngy,

pillangó, alma, gyöngy, csésze,

pillangó, alma, gyöngy, csésze, ceruzahegyező…

Anagramma

A meghatározások alapján töltsd ki az ábrát! Segítségképpen zárójelben a beírandó szó anagrammáját is meghatározzuk. Azaz a második szóra adandó válaszok az első szó betűiből állíthatók össze. (Például: ÉRDEK–DERÉK) Helyes megoldás esetén az első – csillaggal jelölt – függőleges oszlopba írt betűkből összeolvashatod a megfejtést, vagyis azt, amit már most várunk…

Meghatározások:

1. Valamivel befed (színes)
2. Testfelépítés (függőzár)
3. Ugráló kicsi madár (félelmetes kutya)
4. Formai (balatoni üdülőhely)
5. Rosta (Szeged folyója)
6. Rendőr (szarv anyaga)

1	*				
2	*				
3	*				
4	*				
5	*				
6	*				

Mesebeli építmény

1. A disznó kedvenc eledele
2. A tyúkudvar ura
3. Tüskével védekezik
4. Ennivaló, másként
5. 100 cm
6. Sajtban is van
7. Csibéből lesz, ha megnő

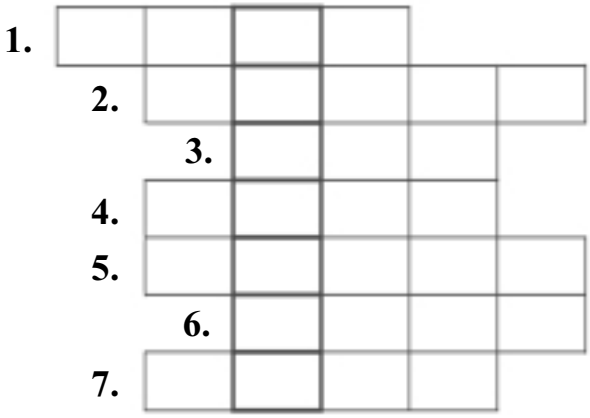

Női nevek

Ha helyes sorrendbe állítod a betűket, női neveket találsz. Melyek ezek?

OTÓDEAR **LIDKUAA**

BGIRALEAL **ZERTÉ**

„Állatos” szólások, közmondások

Pótold az ismert szólásokban az odaillő állatnevet!

1. Egyik ….., másik eb.
2. Sok ….. disznót győz.
3. Egy ….. nem csinál nyarat.
4. A ….. négy lába van, mégis megbotlik.
5. Hamarabb utolérni a hazug embert, mint a sánta ….. .
6. Bámul, mint ….. az új kapura.
7. Jön még a ….. dér!
8. ……kiált rá.
9. Áll, mint Bálám ….. .
10. Nincs otthon a ….., cincognak az ….. .

Melyik város?

Rakd helyes sorrendbe a betűket! Írd le a városok nevét, és azt is, melyik országban találhatóak?

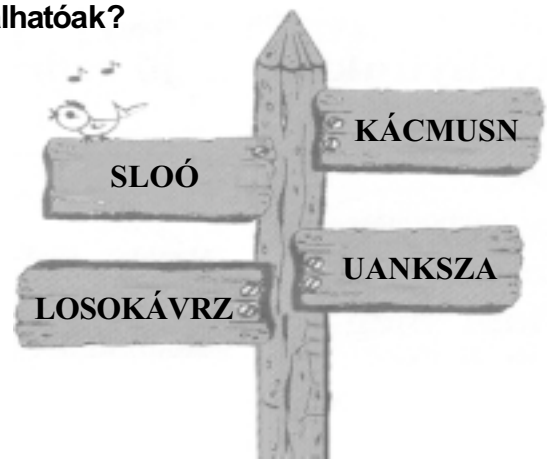

Beküldési határidő: 2006. január 10.

Tangram

Tündérujjak

Kemény kartonlapból vágjunk ki egy 15x15 cm nagyságú négyzetet, és a rajz szerint vágjuk fel hét darabra. (Az egyes darabokat beboríthatjuk öntapadós tapétával, így tartósabb lesz a játék.) Ezekből az elemekből kell azután különböző figurákat összeállítani.

Kör-tangramokat is készíthetünk, ezzel könnyebben boldogulhatunk. Ehhez 5 cm átmérőjű lap szükséges, az egyiket félbevágjuk, a másikból pedig a középpontból kiinduló köríveket vágunk.

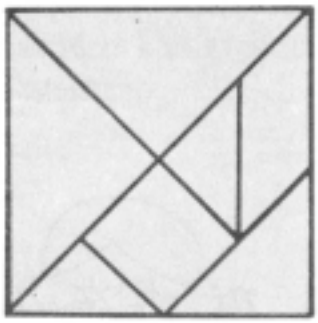

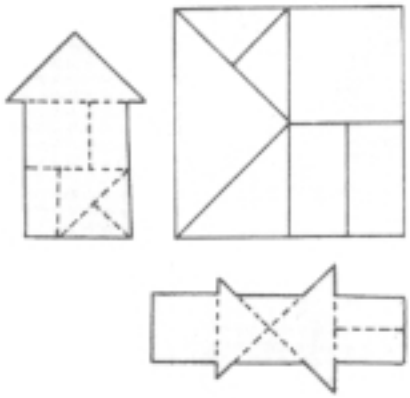

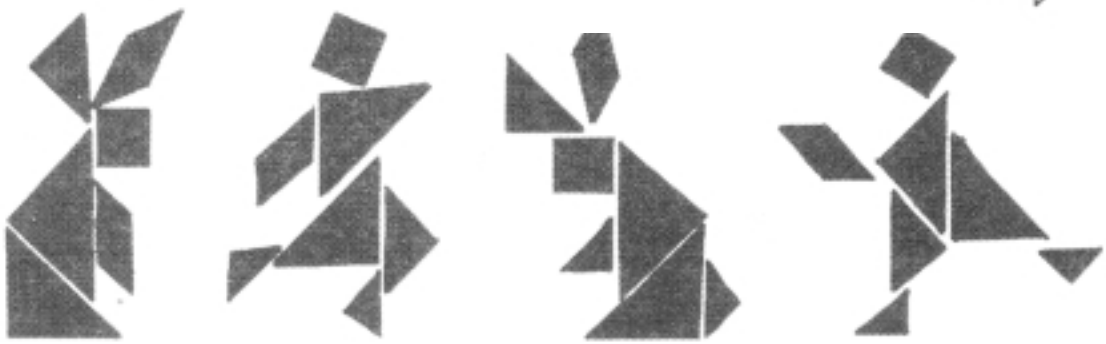

Magvas kép

Szükségünk van különféle magvakra (lencse, búza, kukorica, mák, borsó, hajdinakása, rizs), egy kartonlapra és folyékony ragasztóra.

Először ceruzával felrajzoljuk a kartonlapra a kép vázlatát, azután a rajz egyes részeit jó alaposan bekenjük folyékony ragasztóval, és bőven megszórjuk az egyik fajta maggal. Ha kész, újabb részeket kenhetünk be, és újabb magvakat szórunk a papírra – így folytatjuk, míg az egész rajzot be nem borítják a különféle magvak.

Kézzel kicsit elegyengetjük, megnyomkodjuk a magvakat. Száradás után akár be is keretezhetjük a művet.

Az Irka Táborban nagyon szép terményképek születtek!

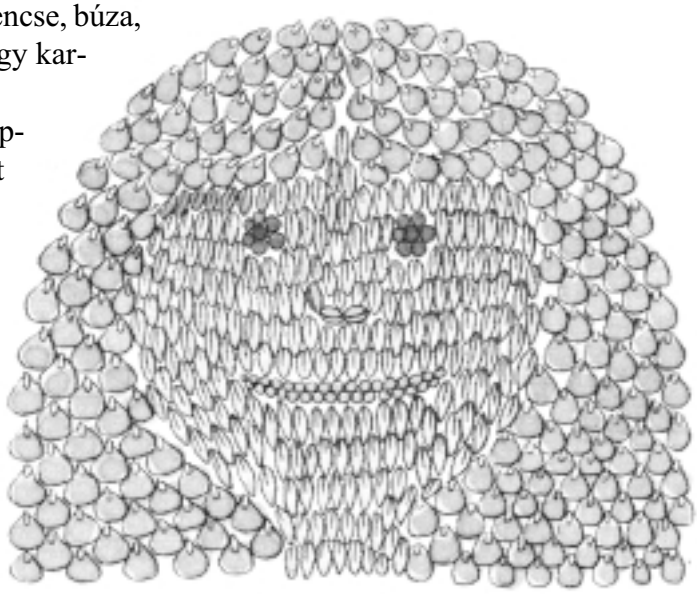

Weöres Sándor

Újévi jókívánságok

Pulyka melle, malac körme,
liba lába, csőre –
mit kívánjak mindnyájunknak
az új esztendőre?

Tiszta ötös bizonyítványt,
tiszta nyakat, mancsot,
nyárra labdát, fürdőruhát,
télre jó bakancsot.

Tavaszra sok rigófüttyöt,
hóvirág harangját,
őszre fehér új kenyeret,
diót, szőlőt, almát.

A fiúknak pléh harisnyát,
ördögbőr nadrágot,
a lányoknak tűt és cérnát,
ha mégis kivásott.

Hétköznapra erőt, munkát,
ünnepre parádét,
kéményfüstbe disznósonkát,
zsebbe csokoládét.

Trombitázó, harsonázó,
gurgulázó gégét,
vedd az éneket a szádba,
ne ceruza végét.

Teljék be a kívánságunk,
mint vízzel a teknő,
mint negyvennyolc kecske lába
százkilencvenkettő.

Elek István

Karácsony

Halld a csengő szép szavát,
mily vidáman száll,
fényes titkok ajtaját nyitja,
nyitja már.

Tárul ajtó, tárul szív,
zendül a szoba,
tündökölve ott virít
a szép karácsonyfa.

Mennyi gyertya, mennyi dísz,
mennyi csillogás,
köszönjük, jó Istenünk,
hogy minden ily csodás!

Sarkady Sándor

Télapó

Hegyen-völgyön mély a hó,
lassan lépked Télapó.
Ősz szakállán dér rezeg,
messzi földről érkezett.
Kampós botja imbolyog,
puttonyában mit hozott?
Mindenféle földi jót,
dundi diót, mogyorót.
Lassan lépked, mély a hó,
siess jobban Télapó!

Nemes Nagy Ágnes

Hóesésben

Szakad a hó nagy csomókban,
veréb mászkál lent a hóban.
Veréb, elment az eszed?
A hóesés betemet!
Nem is ugrálsz, araszolsz,
hóesésben vacakolsz.

Fölfújtad a tolladat,
ázott pamutgombolyag.
Mi kell neked? Fatető!
Fatető!
Deszka madáretető!

Tedd a helyére!

A képen látható tárgyakat mely figurához kapcsolnád?

Hogyan folytatnád a díszítést? Rajzolj!

Ünnepi dísz

Ajándékötletek

A boltban vásárolt ajándéknál sokkal értékesebb az, amit Te készítesz. Íme néhány ötlet:

Játékok csuhéból

1.

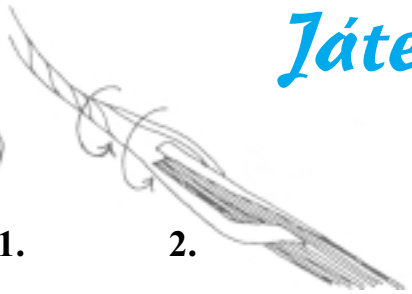

2.

3.

4.

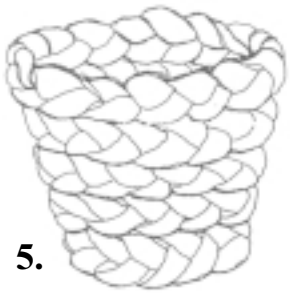

5.

Textilnyomatok

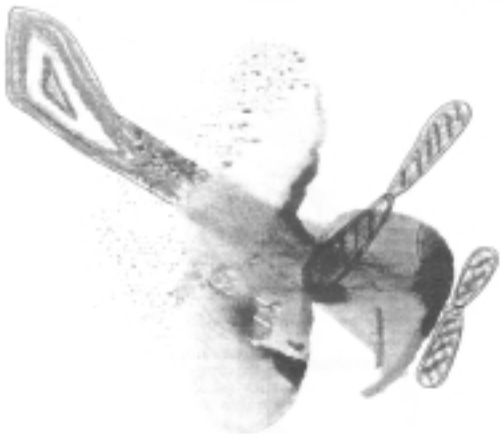

Játék a fonallal. Festékes fonal görgetése.

Ha nincs hengered, így is nyomtathatsz.

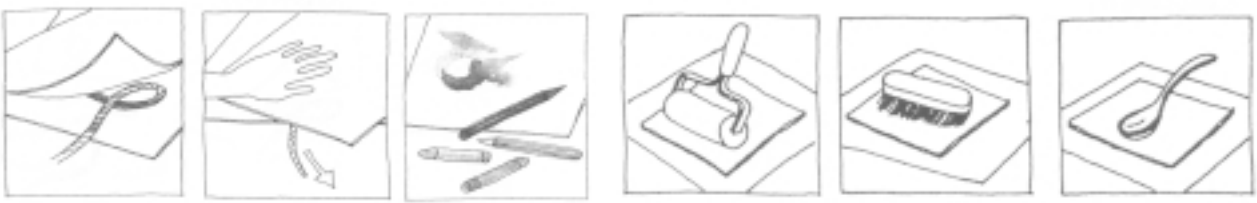

Az okos medve

Oszét népmese

Összegyűltek egyszer az állatok egy magas hegy lábánál, és azon tanakodtak, melyikük az okosabb.

– Én vagyok a legokosabb – mondta a vaddisznó, és túrni kezdte az agyarával a földet.

– Nem, én okosabb vagyok! – mondta a farkas fogát csattogtatva.

– Ész dolgában velem senki sem veheti fel a versenyt! – rikkantotta a róka, és bozontos farkával csapkodni kezdte a földet.

Azután a nyúl, a szarvas és a zerge is beleszóltak a vitába. Veszekedtek, kiabáltak, de egyik sem tudta meggyőzni a másikat.

Egyedül csak a medve hallgatott, félrehúzódva üldögélt és úgy tett, mintha semmiféle veszekedést nem is hallana; magában azonban jót nevetett a veszekedőkön.

Végül az állatok hozzá fordultak:

– Hát te, medve! Te miért hallgatsz? Te talán okosabb vagy mindenkinél?

A medve így szólt:

– Mit vitatkozzunk vég nélkül? Tegyünk próbát. Aki holnap reggel elsőnek látja meg a nap sugarait, az a legokosabb.

– Rendben van! – egyeztek bele az állatok. – Legyen úgy!

Másnap reggel, még virradat előtt ismét összegyűltek a hegy tövében. Sorjában leültek a fűre keletnek fordulva, amerről a napnak fel kellett tűnnie. Csak ültek mozdulatlanul, a szemüket kimeresztették, jaj, nehogy elmulasszák a napkeltét.

A medve azonban most is mást csinált mint a többiek. Háttal fordult keletnek, s a hegy hótól fehérlő csúcsára figyelt.

– Ó, te ostoba! – nevettek az állatok. – Hová bámulsz? Elment tán az eszed, azt sem tudod, merre van kelet?

A medve semmit sem válaszolt a gúnyolódásra, hanem tovább figyelte a hegycsúcsot.

Nemsokára pirosodott az ég alja, a hajnal kezdte eloszlatni az éjszakát. Az állatok még a lélegzetüket is visszafojtották – a sűrű erdő mögül most bocsátotta ki aranyos sugarait a nap.

S egyszerre hirtelen, mint egy havasi kürt, elbődült a medve:

– Ott a nap! Ott van, látom a sugarait! – és a hegycsúcsra mutatott.

Az állatok odafordultak, és látták, hogy bár a nap még nem bújt ki az erdők mögül, aranyló sugarai már ott szikráznak a hegycsúcs haván.

A medve örömében táncra perdült!

– Nos, ki az ostoba? Ti vagy én? Ki látta meg először a napot?

Mit volt mit tenni, be kellett látnia a vaddisznónak is, az ordasnak is, a zergének is, az óvatos nyúlnak is, a gyors lábú szarvasnak is, de még a ravaszdi rókának is, hogy a medve látta meg először a napot, s így ő a legokosabb valamennyiük között.

IRKA-ÓRAREND II.FÉLÉV
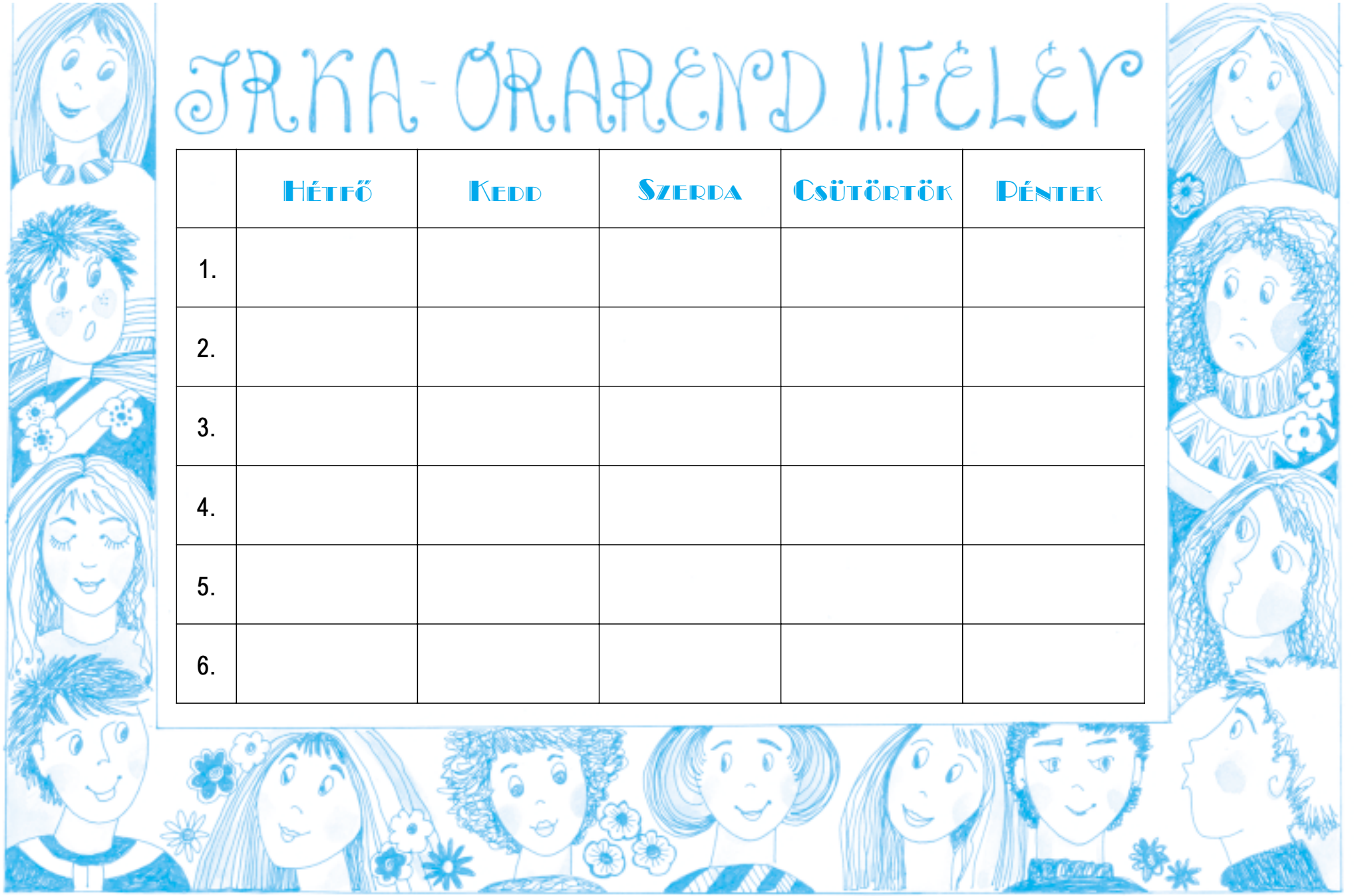
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.